

En diskursanalytisk legitimeringsanalys av Åbo Akademis
fastighetsstrategi 2021–2030 och reaktioner på den

Agnes Kurtén, 40731

Pro gradu-avhandling i svenska språket

Handledare: Lotta Collin

Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi

Åbo Akademi

2024

ÅBO AKADEMI – FAKULTETEN FÖR HUMANIORA, PSYKOLOGI OCH TEOLOGI

Abstrakt för avhandling pro gradu

Ämne: Svenska språket	
Författare: Agnes Kurtén	
Arbetets titel: En diskursanalytisk legitimeringsanalys av Åbo Akademis fastighetsstrategi 2021–2030 och reaktioner på den	
Handledare: Lotta Collin	Handledare:
<p>Abstrakt:</p> <p>Syftet med den här avhandlingen är att utföra en diskursanalytisk legitimeringsanalys av Åbo Akademis fastighetsstrategi 2021–2030 och utvalda reaktioner på den för att ta reda på hur diskursiva strategier för att dels legitimera ÅA:s fastighetsstrategi, dels delegitimera den, används för att utöva makt. Avhandlingens material består således av ÅA:s fastighetsstrategi 2021–2030, utlåtanden om fastighetsstrategin av olika enheter inom ÅA samt nyhetsartiklar och kommentarer som behandlar diskussionen kring ÅA:s fastighetsstrategi. Maktperspektivet får en väsentlig roll i avhandlingen i och med att den teoretiska och metodologiska utgångspunkten i avhandlingen är kritisk diskursanalys.</p> <p>Jag utgår från Faircloughs (1993) tredimensionella analysmodell och undersöker således den diskursiva praktiken, texten och den sociala praktiken i förhållande till materialet. I textanalysen applicerar jag van Leeuwens (2007, 2008) legitimeringsanalys på ÅA:s fastighetsstrategi för att ta reda på hur ÅA legitimerar de förändringar som fastighetsstrategin medför. Eftersom reaktionerna för det mesta kritiserar ÅA:s fastighetsstrategi undersöker jag dem genom en delegitimeringsanalys för att ta reda på hur reaktionerna delegitimerar fastighetsstrategin och de förändringar den medför. Jag inspireras också av Börjesson & Rehn (2009) och undersöker hur några centrala maktbegrepp kan användas för att synliggöra maktutövningen i den sociala praktiken.</p> <p>Resultaten visar att ÅA använder språket som ett maktmedel i fastighetsstrategin till exempel genom att skapa en illusion av en diskussion kring valmöjligheter och således tvinga fram förändringar genom fastighetsstrategin. ÅA kopplar också ihop olika teman som om de skulle ha naturliga samband, beskriver fenomen som naturliga utvecklingar och hänvisar till moraliska diskurser för att övertyga mottagarna om att ÅA gör det rätta. Reaktionerna kan betraktas som försök att omkullkasta ÅA-hegemonin och omartikulera den diskursordning som rådde då ÅA publicerade fastighetsstrategin. Kritiken av fastighetsstrategin ledde i det här fallet till ett återkallat beslut, vilket tyder på att mikromakt, som syftar på att alla parter i en relation har någon sorts makt genom möjligheten till motstånd, kan vara avgörande i vissa situationer. Att reaktionerna resulterade i ett återkallat beslut pekar på att ÅA värdesätter mottagarnas perspektiv, vilket i sin tur kan kopplas till samhällsutvecklingar såsom kommersialisering och New Public Management.</p>	
Nyckelord: fastighetsstrategi, kritisk diskursanalys, diskursiv legitimering, legitimeringsanalys, delegitimeringsanalys, Åbo Akademi	
Datum: 26.4.2024	Sidoantal: 72

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte och forskningsfrågor	5
1.3 Material	5
1.4 Disposition	7
2 Teoretisk referensram	8
2.1 Diskurs och diskursanalys	8
2.2 Kritisk diskursanalys	9
2.3 Diskursiv legitimering	13
3 Metod	16
3.1 Legitimering	17
3.1.1 Auktorisering	18
3.1.2 Moralisk värdering	19
3.1.3 Rationalisering	19
3.1.4 Mythopoesis	20
3.2 Delegitimering	20
3.2.1 Avauktorisering	21
3.2.2 Moralisk värdering i delegitimerande syfte	22
3.2.3 Irrationalisering	22
3.2.4 Mythopoesis i delegitimerande syfte	24
3.2.5 Ironi	24
3.3 Sammanfattning av metoden	25
4 Analys	27
4.1 Fastighetsstrategin: Diskursiv praktik	27
4.2 Fastighetsstrategin: Text	30
4.2.1 Auktorisering: Rekommendation och sed	30

4.2.2	Moralisk värdering: Värderande adjektiv.....	31
4.2.3	Rationalisering: Syfte, effekt och ”sanningar”	33
4.2.4	Mythopoesis: Moraliska berättelser	34
4.2.5	Sammanblandning av legitimeringsstrategierna	35
4.3	Utlåtanden av enheter inom ÅA: Diskursiv praktik.....	36
4.4	Utlåtanden av enheter inom ÅA: Text	37
4.4.1	Avauktorisering: Brist på dialog	37
4.4.2	Delegitimerande moralisk värdering: Hänvisningar till Finlands historia ...	38
4.4.3	Irrationalisering: Hänvisningar till ekonomi och ”bräckliga data”	40
4.4.4	Mythopoesis: Varningsberättelser	43
4.4.5	Blandning av delegitimeringsstrategier i utlåtandena	44
4.5	Nyhetsartiklar och kommentarer: Diskursiv praktik.....	45
4.6	Nyhetsartiklar och kommentarer: Text	47
4.6.1	Avauktorisering: Brist på tillit.....	48
4.6.2	Delegitimerande moralisk värdering: Negativt laddat språk.....	51
4.6.3	Irrationalisering: Hänvisningar till miljö och imageförlust.....	53
4.6.4	Mythopoesis: Mardrömsscenarier och moraliseringar	54
4.6.5	Ironi: Överdrifter och hån.....	56
5	Sammanfattande diskussion.....	58
5.1	Social praktik	58
5.2	Avslutning	64
	Litteraturförteckning	68

1 Inledning

1.1 Bakgrund

I den här avhandlingen gör jag en diskursanalytisk legitimeringsanalys av Åbo Akademis fastighetsstrategi 2021–2030 och utvalda reaktioner på den. Begreppet *fastighetsstrategi* är relativt nytt, åtminstone finns det varken en definition av ordet i Svensk Ordbok utgiven av Svenska Akademien (2021) (hädanefter SO), i Nationalencyklopedin (u.å.) eller i TEPA-termbank. Det relaterade ordet *fastighetsplan* finns bara i Nationalencyklopedin (u.å. a.), men här beskrivs ordet som en plan som en kommun kan använda för att styra hur ett område som ligger under detaljplan ska skötas. Trots de vaga eller icke-existerande definitionerna används begreppet fastighetsstrategi numera i bred utsträckning i samhället. Det är lätt att hitta information om olika företags, kommuners, organisationers eller till och med ministeriers fastighetsstrategier, men svårare att ta reda på vad begreppet verkligen syftar på och varför konceptet nuförtiden har blivit så populärt.

Webbplatsen Rakentaja.fi (2009) erbjuder dock följande definition av fastighetsstrategi: en plan för boende, ägande och underhåll som först fastställer målen och sedan medlen för att uppnå dem. Kristoffersson & Petersson (2003:19) är på samma linje men uttrycker sig lite mer exakt: ”Den handlingsplan som utformas för företagets fastigheter med hänsyn tagen till företagets mål och affärsstrategier”. Den första definitionen ger inte information om vem som kan komma att använda en fastighetsstrategi, medan den andra definitionen uttryckligen avser företag. Att andra aktörer utöver företag också i stor utsträckning har börjat använda sig av fastighetsstrategier är intressant. I avhandlingen utgår jag från Kristoffersson & Peterssons (2003) definition av fastighetsstrategi.

Kristofferson & Petersson (2003:97) konstaterar att det har blivit mer populärt att företag ställer upp visioner och strategier för sina olika verksamhetsområden, för att strategierna ska fungera som riktlinjer för verksamheterna. Historiskt sett har dock fastigheter inte varit inkluderade i företags övergripande strategier, eftersom fastigheterna oftast inte tillhör ett företags kärnverksamhet och därför har betraktats som skal för den verksamhet som bedrivs. På grund av ett sämre ekonomiskt klimat söker företag olika sätt att minska kostnaderna. Fastigheter är en av de största kostnadsposterna för ett genomsnittligt företag, vilket leder till att det är naturligt att intresset för hanteringen av fastigheterna har ökat. (Kristofferson & Petersson, 2003:12.)

Enligt min vetskap finns det ingen undersökning av en fastighetsstrategi ur ett språkvetenskapligt perspektiv. Det finns dock studier av olika typer av strategier såsom verksamhetsplaner, ekonomiplaner och andra strategidokument både vid olika myndigheter och vid universitet. Till exempel Björkvall & Nyström-Höög (2019:3) analyserar värdegrundstexter för att undersöka hur producenter, användare och texterna i sig legitimerar existensen av värdegrundstexter, praktiker och värdeord. Värdegrundstexter påminner om och har inspirerats av olika uppdragsbeskrivningar, visioner och andra typer av strategidokument som produceras och används i stor skala i det västerländska samhället idag (Björkvall & Nyström-Höög, 2019:14). Under de första åren av det här århundradet var värdegrundstexterna ovanliga i Sverige, men år 2017 blev det obligatoriskt för alla offentliga myndigheter i Sverige att ha en värdegrundstext och att kontinuerligt revidera den (Björkvall & Nyström-Höög, 2019:2). Resultaten av studien visar hur värdegrundstexter och praktiker legitimeras genom rationaliseringar, främst genom att beskriva texterna som ett konkret medel för att nå specifika mål, men också genom att hänvisa till konformitet (Björkvall & Nyström-Höög, 2019).

Wæraas & Lerøy Sataøen (2018:2) undersöker vilka typer av värden som skandinaviska institutioner för högre utbildning vill vara kända för och vilka typer av anseenden de antyder att de har. Genom en kvantitativ analys av sammanlagt 36 uttalanden om grundvärden, insamlade från universitets och yrkeshögskolors webbplatser, i Norge, Danmark och Sverige visar Wæraas & Lerøy Sataøen (2018) att 46,4 % av alla värden bara uttrycks en gång i materialet och att de mest frekventa värdena ”kvalitet” och ”respekt” endast hittas i cirka en tredjedel av uttalandena. Det finns alltså inte *ett* specifikt värde som kan sägas vara typiskt för institutionerna. Studien visar också att den typ av anseende som flest institutioner för högre utbildning vill förknippa sig med är ett tekniskt / professionellt anseende, som uttrycks genom betoningar på ”akademisk frihet”, ”vetenskap”, ”autonomi” och ”kunskap”. Det näst vanligaste anseendet som institutionerna för högre utbildning vill förknippa sig med är en moralisk typ av anseende, som till exempel uttrycks genom betoningar på ”sanning” och ”ärlighet”. (Wæraas & Lerøy Sataøen, 2018.)

Engebretsen m.fl. (2012) analyserar bland annat strategidokument och granskningsrapporter för att ta reda på vilken typ av logik och vilka begrepp som används som grund för NOKUT:s (Norwegian Agency for Quality Assurance in Education) kvalitetskontroll.

NOKUT är ett oberoende statligt organ som har som uppgift att kontrollera, säkerställa och främja kvalitet i högre utbildning i Norge. Engebretsen m.fl (2012) utgår från två olika syner på makt, ”governmentality” och ”panoptikon”, och visar genom analysen hur de två formerna av makt vävs in i de system som används för kvalitetskontroll och omvandlar begreppet kvalitet till något kvantifierbart. Resultaten visar också hur kvalitetskontrollen ger privilegier åt vissa typer av kunskap, exempelvis genom att kräva att varje påstående om kvalitet måste formuleras och skrivas ned i tillgängliga bevis. Eftersom kvalitetskontrollen kräver dokumentation elimineras därmed egenskaper som inte kan dokumenteras – till exempel färdigheter som fungerar som kärnelement i lektors yrkesutövning och som påverkar studenters lärande – från all utvärdering i kvalitetskontrollen. Färdigheter som inte tas med i kvalitetskontrollen är exempelvis tyst kunskap, professionell bedömning och professionella färdigheter. (Engebretsen m.fl, 2012.)

Collin (2008) utför en diakron undersökning och jämför inledningen av Åbo Akademis verksamhets- och ekonomiplan från år 1977 med motsvarande plan från år 2007. Resultaten visar att verksamhetsplanen från 1977 är mer konkret och begränsad till innehållet, medan verksamhetsplanen från 2007 är mer abstrakt och vittomfattande. En annan skillnad mellan planerna är att verksamhetsplanen från 1977 har en mer föreskrivande karaktär eftersom den innehåller flera exempel på det modala verbet ”bör”, medan verksamhetsplanen från 2007 har färre modala uttryck och därmed kan uppfattas som en mer positiv text. Genom en användning av värderande ord och uttryck såsom ”fri och aktiv intellektuell miljö” och ”starkt nordiskt engagemang” är verksamhetsplanen från 2007 mera säljande och engagerande än den äldre planen. (Collin, 2008:26–27.) Resultaten kan kopplas till förändringar som skedde inom den finländska universitetsvärlden under 2000-talet. Exempelvis fick begreppet ”kommersialisering” fotfäste vid universiteten i början av 1990-talet, och det tog med sig resultatstyrnings- och kostnadseffektivitetstänkande (Collin, 2008:28, jfr Fairclough 1993).

Tidigare forskning visar alltså att olika typer av strategidokument har fått ett stort uppsving gällande användning, utbredning och relevans. Strategidokument har också studerats ur olika perspektiv, till exempel hur värdegrundstexter legitimeras inom offentliga myndigheter, hur uttalanden om grundvärden kan användas som praktik för att uttrycka hurdana värderingar en institution har och hurdan rykte en institution önskar ha,

hur strategidokument kan förmedla makt i form av hur olika begrepp tolkas och används samt hur strategidokument kan styra processer till att ge privilegier åt vissa typer av kunskap och hur verksamhets- och ekonomiplaner från olika årtal genom sin språk användning kan spegla universitetsförändringar. Makt är centralt i alla dessa undersökningar, i offentliga myndigheters texter spelar makt en viktig roll, i institutioners uttalanden, i statliga organs uttalanden och i universitets olika skrifter vävs makt in på inte alltid transparenta sätt.

Fairclough (1993:143) konstaterar att det sker en marknadsanpassning av diskurserna vid universitet, vilket leder till att diskurspraktikerna håller på att transformeras. Björkvall & Nyström-Höög (2019:4) menar att transformationen av den offentliga förvaltningen fortfarande pågår och såväl Collins (2008) som Wæraas & Lerøy Sataøens (2018) studier visar att universitet och högskolor fortfarande också genomgår förändringar. Att universitet börjar använda likadana strategidokument som historiskt och traditionellt sett endast har använts av företag är en intressant utveckling, som i sig förtjänar uppmärksamhet och utredning. Eftersom makt spelar en betydande roll i användningen av olika typer av strategidokument kan man fråga sig om användningen av fastighetsstrategier är ett nytt sätt att utöva makt?

På grund av att makt har en väsentlig roll i diskussionen är det passande att studera Åbo Akademi's fastighetsstrategi ur ett kritiskt diskursanalytiskt perspektiv, i och med att det beaktar olika processer genom vilka en text produceras och förverkligas samt hur mottagare tolkar texten och svarar eller reagerar på den. De nämnda processerna har att göra med makt eftersom makt vävs in genom att olika aktörer försöker legitimera det budskap de för fram, till exempel rättfärdiga människors sina handlingar främst om de vet eller förväntar sig att andra inte håller med, kommer att fördöma, utmana eller attackera dem på grund av deras handlingar (Björkvall & Nyström-Höög, 2019:410). Det är viktigt att ha kunskap om och insikt i hur olika sorters texter används för att utöva makt, eftersom det bidrar till transparenta processer, jämställdhet och ett mer demokratiskt samhälle. Genom att studera ÅA:s fastighetsstrategi ur ett kritiskt diskursanalytiskt perspektiv bidrar jag med kunskap om fastighetsstrategier och med insikter i hur en fastighetsstrategi, genom olika aktörer, kan användas för att utöva makt.

1.2 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med avhandlingen är att utföra en diskursanalytisk legitimeringsanalys av Åbo Akademis fastighetsstrategi 2021–2030 och utvalda reaktioner på den för att ta reda på hur diskursiva strategier för att dels legitimera ÅA:s fastighetsstrategi, dels delegitimera den, används för att utöva makt. Maktperspektivet blir en naturlig del av analysen i och med att jag anlägger ett kritiskt diskursanalytiskt perspektiv. Genom analysen undersöker jag hur ÅA utövar makt genom fastighetsstrategin och hur mottagare utövar makt genom att försöka påverka diskussionen i någon riktning och/eller potentiellt motarbeta ÅA:s maktutövande.

För att förverkliga mitt syfte undersöker jag först ÅA:s fastighetsstrategi och analyserar hur ÅA legitimerar fastighetsstrategin och de förändringar strategin medför. Sedan undersöker jag en utvald del av reaktionerna på fastighetsstrategin och analyserar hur de konstrueras för att delegitimera fastighetsstrategin och därmed ÅA:s planer på förändring. För att analysera reaktioner på fastighetsstrategin måste jag först ta reda på hurdana reaktioner fastighetsstrategin fick då den publicerades, vem eller vilka som reagerade och i vilken form. Därefter analyserar jag reaktionerna ur ett språkligt perspektiv genom en delegitimeringsanalys och kopplar slutligen hela diskussionen till samhällsutvecklingen.

Mina forskningsfrågor är därmed följande:

- Hur realiseras diskursiva strategier för att dels legitimera ÅA:s fastighetsstrategi, dels delegitimera fastighetsstrategin i reaktioner på den, det vill säga hur utövar ÅA makt genom fastighetsstrategin och hur försöker mottagare potentiellt motarbeta ÅA:s maktutövande?
 - Hur legitimerar ÅA förändringarna som den nya fastighetsstrategin medför?
 - Hur delegitimerar en utvald del av reaktionerna ÅA:s fastighetsstrategi och förändringarna den medför?

1.3 Material

Materialet för avhandlingen är indelat i två olika delar. Den första delen av materialet utgörs av Åbo Akademis fastighetsstrategi 2021–2030. Fastighetsstrategin publicerades

först som ett utkast år 2020 och godkändes sedan av styrelsen år 2022. Fastighetsstrategin består av en inledning, en omvärlds- och framtidsanalys, en beskrivning av två olika scenarier för ÅA:s fastighetslösningar, en presentation av slutsatser och referenser. Fokuset för min analys ligger på omvärlds- och framtidsanalysen och de två scenarierna för ÅA:s fastighetslösningar, eftersom det är dessa presentationer som ligger till grund för ÅA:s fastighetsstrategi och därmed till förändringarna som ÅA vill genomföra.

I avsnittet ”En omvärlds- och framtidsanalys” (s. 4–12) gör ÅA, som rubriken antyder, en analys av omvärlden och framtiden. Utifrån de åtta rubrikerna Utvecklingen av den historiska miljön, Nutida digitaliserade universitetsmiljöer, Utveckling av universitetslärande, De studerandes lärande, välbefinnande och trivsel, Framtidens arbetsplats – nya sätt att arbeta och undervisa, Hållbarhet, Studerandeunderlag och Campuskompanjoner förklarar ÅA vilka ämnen som enligt dem är viktiga och värda att satsa på just nu. Utgående från omvärlds- och framtidsanalysen presenterar ÅA därefter de två framtida scenarierna ”En mer moderat förändring” och ”En mer genomgripande förändring” (s. 12–14). Scenarierna presenteras mot bakgrund av det ÅA säger sig behöva och vill utveckla och därefter används det senare scenariot som grund för den förändring som fastighetsstrategin medför. Både omvärlds- och framtidsanalysen och de framtida scenarierna är således viktiga delar av fastighetsstrategin och man kan anta att de för fram, argumenterar för och beskriver de viktigaste utgångspunkterna som ÅA använder för att legitimera fastighetsstrategin.

Den andra delen av materialet består av utvalda delar av reaktioner på fastighetsstrategin. Jag delar in reaktionerna i följande två delar: 1) utlåtanden från olika enheter inom ÅA, och 2) nyhetsartiklar som behandlar ämnet och tillhörande kommentarer till ett urval av artiklarna. Jag avgränsar min undersökning genom att studera endast de utlåtanden som ÅA:s fastighetsstrategi hänvisar till, det vill säga utlåtanden av de fyra fakulteterna: Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi (FHPT), Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier (FPV), Fakulteten för samhällsvetenskap och ekonomi (FSE (numera FSEJ)) och Fakulteten för naturvetenskaper och teknik (FNT), samt utlåtanden av Centret för livslångt lärande (CLL), Åbo Akademis bibliotek (ÅAB) och Åbo Akademis studentkårs styrelse (ÅAS). Utlåtandena finns tillgängliga på ÅA:s webbplats, men de är på intranätet vilket betyder att man måste ha ÅA:s inloggningskoder för att få tillgång till dem.

Nyhetsartiklarna består av tre insändare i Åbo Underrättelser (hädanefter ÅU) och tio artiklar på Yles webbplats. Jag har avgränsat valet av artiklar genom att endast analysera sådana artiklar som är allmänt tillgängliga på webben, det vill säga sådana artiklar som man kan läsa utan en prenumeration på respektive nyhetskanal. Jag valde artiklarna genom att söka på Yles webbplats med söksträngen "Åbo Akademi fastigheter". Därefter sorterade jag artiklarna som kom upp och valde ut de artiklar som behandlar ämnet och som uttryckligen innehåller någon sorts reaktion på eller motstånd mot ÅA:s fastighetsstrategi. Jag använde nästan samma tillvägagångssätt för att samla in artiklar på ÅU:s webbplats, men söksträngen var "Åbo Akademi" för att det av någon orsak gav mer relevanta artiklar. Kommentarererna består av femtio inlägg som publicerats som reaktioner på ett urval av artiklarna på Yles webbplats. Eftersom artiklarna jag analyserar är allmänt tillgängliga är därmed kommentarerna det också. För att kunna kommentera nyhetsartiklarna måste man vara inloggad i systemet, men de flesta använder inte sina riktiga namn utan publicerar kommentarer under pseudonymer. Eftersom jag behandlar kommentarerna som en helhet av reaktioner utelämnar jag enskilda användares namn.

1.4 Disposition

Kapitel 1 har introducerat avhandlingens ämne och behandlat bakgrunden, avhandlingens syfte och forskningsfrågor samt avhandlingens material. Kapitel 2 behandlar den teoretiska referensramen jag utgår från i avhandlingen. I kapitel 2 presenterar jag diskursanalys, beskriver kritisk diskursanalys, för en diskussion om makt samt presenterar Faircloughs (1993) tredelade modell. Kapitlet avslutas med en översikt av forskning om diskursiv legitimering. Kapitel 3 presenterar metoden i avhandlingen och där går jag noggrant igenom legitimerings- och delegitimeringsanalys samt underkategorier till respektive perspektiv. I kapitel 4 lägger jag fram analysen. Där redogör jag för den diskursiva praktiken och textanalysen för fastighetsstrategin, utlåtandena av enheter inom ÅA och nyhetsartiklarna med tillhörande kommentarer. Avhandlingen avslutas med kapitel 5, som består av två avsnitt. Först presenteras den sociala praktiken, där jag sammanfattar resultaten och knyter ihop analysen med den vidare samhällskontexten. I det sista avsnittet går jag igenom slutsatserna, för en kritisk diskussion kring mitt val av material och metod samt reflekterar kring förslag på vidare forskning.

2 Teoretisk referensram

I det här kapitlet beskriver jag den teoretiska och metodologiska utgångspunkten i avhandlingen, nämligen kritisk diskursanalys. Först skriver jag allmänt om diskursanalys och anger huvuddragen inom fältet, sedan går jag in på kritisk diskursanalys och beskriver Faircloughs (1993) analytiska ramverk. Till sist behandlar jag diskursiv legitimering och går in på van Leeuwens (2007, 2008) legitimeringsanalys.

2.1 Diskurs och diskursanalys

Enligt Winther Jørgensen & Phillips (2000:7) inrymmer begreppen *diskurs* och *diskursanalys* många olika perspektiv och idéer och kan därför vara svåra att definiera. Diskursanalys är inte en enda ansats, utan en rad tvärvetenskapliga och multidisciplinära ansatser som man kan använda på många olika områden och i många olika typer av undersökningar. Detta leder till att det inte råder enighet kring begreppen diskurs och diskursanalys, utan att de kan användas på lite olika sätt i olika sammanhang. Ofta inbegriper ordet diskurs en idé om att språket är strukturerat i olika mönster och att ens utsagor följer dessa mönster när man agerar inom olika sociala domäner. Således är diskursanalys analysen av dessa mönster. (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:7.) I avhandlingen utgår jag från Winther Jørgensen & Phillips (2000:7) definition av diskurs: ”ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen)”.

Diskursanalys är en teoretisk och metodisk helhet; det går inte att använda diskursanalys som en analysmetod lösryckt från den teoretiska och metodologiska grunden. Det är dock möjligt, rent av uppmuntras, att dra in element från andra perspektiv än de diskursanalytiska, men i det fallet är det av vikt att de teoretiska perspektiven hänger ihop och omformar varandra. (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:10.) Det finns också olika inriktningar eller angreppssätt inom diskursanalys, men dessa följer några gemensamma filosofiska premisser. Enligt Winther Jørgensen & Phillips (2000:10–12) är de gemensamma premisserna följande: 1) en kritisk inställning till självklar kunskap, 2) historisk och kulturell specificitet, 3) samband mellan kunskap och sociala processer, och 4) samband mellan kunskap och social handling. Den första premissen innebär att kunskap om världen inte genast kan betraktas som objektiv sanning, eftersom den verklighet man ser är konstruerad genom ens sätt att kategorisera världen. Den andra premissen syftar på att vi människor är historiska och kulturella varelser, som både

uppfattar och representerar världen utifrån den specifika historiska och kulturella kontext vi lever i. Den tredje premissen beskriver hur kunskap konstrueras i social interaktion, då man förhandlar, kämpar och bygger upp gemensamma sanningar och uppfattningar om vad som anses vara sant och falskt. Det betyder i längden att sociala processer både skapar och upprätthåller vårt sätt att uppfatta världen. Den fjärde premissen demonstrerar hur den sociala konstruktionen av kunskap får konkreta sociala konsekvenser; olika världsbilder styr hur man agerar eftersom ens världsbild informerar en om att vissa handlingar är naturliga medan andra är otänkbara. (Winther Jørgensen & Phillips (2000:10–12.)

2.2 Kritisk diskursanalys

Kritisk diskursanalys (CDA) utvecklades på 1980-talet och kan ses som ”ett paraply där forskare med vissa gemensamma utgångspunkter använder verktyg från språkvetenskapen för att analysera texter och diskurser” (Boréus & Brylla, 2018:305–306). Det finns också olika inriktningar inom CDA, men inriktningarna delar bland annat en grund i språkvetenskapen och ett samhällskritiskt anslag (Boréus & Brylla, 2018:306). CDA har inspirerats av flera olika traditioner, till exempel Frankfurtskolan och dess kritiska teori samt språkfilosofen J.L. Austins språkhandlingsteori. Utgående från språkhandlingsteorin är produktionen av en text en språkhandling, och det leder till att talandet och skrivandet ses som sociala praktiker inbäddade i andra sociala praktiker. (Boréus & Brylla, 2018:306–307.) CDA kan också ses som en fortsättning och en breddning av ”critical linguistics” (CL) som utvecklades i England under 1970-talet, och inriktningen har även sina rötter i den klassiska retoriken, i textlingvistik, sociolingvistik och i pragmatiken (Gustafsson, 2009:45).

Kritisk diskursanalys är, som namnet säger, en kritisk analys av diskurser. Inom CDA intresserar man sig för strider om makt och ideologi (Gustafsson, 2009:44) och det finns en ambition att verka för sociala och politiska förändringar (Boréus & Brylla, 2018:307). Gustafsson (2009:45) framhåller att de flesta kritiska diskursanalytiker ser termen ”kritisk” som en term som syftar på att man försöker synliggöra sådant som är dolt i diskursen. Detta överensstämmer med Fairclough (1993:135), som menar att CDA är en diskursanalys som syftar till att systematiskt undersöka ofta ogenomskinliga relationer av orsakssamband och fastställande mellan 1) diskursiva praktiker, händelser och texter, och

2) bredare sociala och kulturella strukturer, relationer och processer. Dessa praktiker, händelser och texter är ideologiskt formade av maktrelationer och maktkamper, och de ogenomskinliga relationerna mellan diskurserna och samhället är i sig en aspekt som säkrar makt och hegemoni (Fairclough, 1993:135).

Dessa ogenomskinliga relationer mellan diskurser och samhället, kedjorna av orsak och verkan, leder ofrånkomligen in på makt. Enligt Börjesson & Rehn (2009) kan makt studeras på olika sätt, till exempel genom att studera maktens tekniker, det vill säga de olika sätt som makt manifesterar sig i ens omgivning. I grunden bygger alla makttekniker på att det finns ett system där makten kan ta sin form. De här systemen kan vara små, som att köa för att betala i matbutiken, eller stora, till exempel språk, medier och institutioner. Att olika situationer i dagens samhälle är uppbyggda enligt systemen kan ses som ”subtill tvång” eftersom man ser situationerna som naturliga och självklara. (Börjesson & Rehn, 2009:10–16.) I de situationer man inte har något val eller åtminstone mycket begränsade val är det fråga om en maktteknik, eftersom ”[t]vång handlar om att minska antalet alternativ för människor, oberoende av vad de anser om detta.” (Börjesson & Rehn, 2009:13–14).

Maktteknikerna kan vara olika synliga i samhället, de kan vara mer explicita eller mer implicita. Till exempel kan kontroll ses som en form av subtil makt, eftersom det handlar om att ha ett informationsövertag över människor och därigenom spåra och utnyttja skillnader och avvikelser. En av de mer djupgående maktteknikerna är makten att kunna definiera begrepp och att kunna kontrollera hur språket används. (Börjesson & Rehn, 2009:14–17.) Genom att kontrollera språket kan man begränsa vad människor får tala om och hur de talar om något. Till exempel experter har makt att kontrollera diskussioner: ”Genom ’rätten’ att definiera vad som legitimt kan sägas och vilka diskussioner som är relevanta, kan en expert på ett enkelt sätt skapa ett övertag.” (Börjesson & Rehn, 2009:24). Till exempel ger titeln ”professor” en legitimitet som enligt Börjesson & Rehn (2009:24) ”kan utnyttjas för att med stor säkerhet uttala sig om saker man inte vet så mycket om” och man kan dessutom vara ganska säker på att få ifrågasätter en. Därmed är kontroll av diskursen en ”oerhört stark maktteknik” (Börjesson & Rehn, 2009:18).

Makt kan ses som något som händer mellan människor, även om det inte alltid handlar om interaktion ansikte mot ansikte. Eftersom makt existerar i relationer mellan människor

kan man säga att alla maktrelationer också innefattar motstånd eller åtminstone möjlighet till motstånd. Det finns olika typer av motstånd, till exempel aktivt motstånd, passivt motstånd och mikromakt. (Börjesson & Rehn, 2009:19–25.) Mikromakt syftar på att alla personer i en relation åtminstone har något slags makt, och därmed också en möjlighet till motstånd (Börjesson & Rehn, 2009:25). Begreppet är brett och innefattar såväl små gester av motmakt, som direkt revolt mot makthavarna (Börjesson & Rehn, 2009:25). Enligt Fairclough (1993:137) kan man också tänka på diskurs och makt i form av hegemoni. Fairclough (1993:137) ser hegemoni som ett temporärt tillstånd, en instabil ”balans”, som är inriktad på kamp och som är öppen för omartikulering. Därmed kan också kontroll över diskursiva praktiker ses som en hegemonisk kamp över diskursordningen (Fairclough, 1993:137). Diskursordningen syftar på ”helheten av en institutions praktiker, och relationerna mellan dem” (Fairclough, 1993:138).

För att genomföra kritisk diskursanalys i avhandlingen använder jag Faircloughs (1993) analytiska ramverk som består av följande tre dimensioner: *diskursiv praktik*, *text* och *social praktik*. Diskursiv praktik syftar på produktionen, distributionen och konsumtionen av en text (Fairclough, 1993:138), vilket betyder att analysens fokus i den delen ligger på hur texterna kommer till och hur de används. Den diskursiva praktiken grundar sig på konceptet om *interdiskursivitet*, som betonar texters heterogenitet, genom att se texterna som konstituerade av en kombination av olika genrer och diskurser. Genrer syftar på de konventioner som finns för texters produktion och konsumtion i relation till användningen (Boréus & Seiler Brylla, 2018:310). Interdiskursivitet betonar således ett historiskt perspektiv och ser texter som transformerande av det förflutna – av existerade konventioner eller tidigare texter – till nuet. (Fairclough, 1993:136–137.) Analysen av den diskursiva praktiken baseras därför också på texternas kopplingar till olika genrer och andra texter. Interdiskursivitet är nära kopplat med begreppet *intertextualitet*, som syftar på att ingen text står isolerad utan att alla texter ingår i ett nätverk av relationer till andra texter (Nationalencyklopedin, u.å. b).

Textdimensionen syftar på den skrivna texten som produceras i en viss kommunikativ situation (Fairclough, 1993:138), det vill säga den specifika text som analyseras och dess språkliga drag (Collin, 2008:23). Fairclough (1993:136) konstaterar att textanalysen ska fokusera både på form och mening, men den tredelade modellen erbjuder ändå ingen explicit modell för textanalysen. Visserligen använder Fairclough ofta systemisk

funktionell grammatik i kombination med sin modell, dock passar van Leeuwens (2007, 2008) legitimeringsanalys bättre i min analys eftersom jag fokuserar på hur ÅA legitimerar sin fastighetsstrategi och förändringarna den medför. Jag beskriver legitimeringsanalys mer detaljerat i avsnitt 3.1.

Social praktik syftar på de vidare sociala och kulturella strukturerna och processerna (Fairclough, 1993:135), det vill säga samhällsutvecklingen som texten och den diskursiva praktiken innefattas i (Collin, 2008:23). Den sociala praktiken kan ses i ett dubbelt perspektiv: ”Å ena sidan är handlingar konkreta, individuella och kontextbundna, men å andra sidan är de samtidigt institutionaliserade och socialt förankrade och har därför en viss regelbundenhet” (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:25). Analysen av den sociala praktiken går således ut på att klarlägga de sociala och kulturella relationerna och strukturerna som skapar ramen för den diskursiva praktiken. Därtill går analysen ut på att förtydliga relationerna mellan den diskursiva praktiken och den diskursordning som den diskursiva praktiken ingår i. (Winther Jørgensen & Phillips, 2007:90.)

Faircloughs tredimensionella analysmodell kan återges i en figur där texten är den innersta delen, som omges av den diskursiva praktiken, som i sin tur omges av den sociala praktiken (Winther Jørgensen & Phillips, 2007:74). Även om de tre dimensionerna är åtskilda i analysen är de ytterst sammanvävda. Textens egenskaper, det vill säga textdimensionen, hänger nära samman med produktions- och konsumtionsprocesserna, det vill säga den diskursiva praktiken, och omvänt (Winther Jørgensen & Phillips, 2007:74–75). Sambandet mellan texten och den sociala praktiken ses som förmedlat av den diskursiva praktiken (Fairclough, 1993:136), eftersom det endast är ”genom diskursiv praktik – där människor använder språk för att producera och konsumera texter – som texterna formar och formas av social praktik” (Winther Jørgensen & Phillips, 2007:75).

Tolkning av texten inkluderas också inom den diskursiva praktiken. Fairclough (1993:136) menar att produktionsprocessen formar texten och lämnar ”spår” i den, medan tolkningsprocessen fungerar genom att hitta ”signaler” i texten. Gustafsson (2009:42) återger Faircloughs tredimensionella analysmodell i en lite redigerad form. Mellan texten och den diskursiva praktiken finns en streckad linje som visar att det finns något som kallas för *diskursiva strategier*, som skiljer texten från den diskursiva praktiken. De diskursiva strategierna innefattar producenternas intention med texten, såväl som läsarnas

tolkning och/eller intention att tolka texten. De diskursiva strategierna uppstår således i samspelet mellan producenterna och läsarna, och visar att tolkandet av texten är en aktiv handling. Läsarna går aktivt in i läsandet och tolkar texten med en viss intention som inte enbart bestäms av hur texten ser ut, utan också utgående från det tolkande subjektets förutsättningar och intentioner. (Gustafsson, 2009:42–43.)

Det här är relevant för min avhandling, eftersom textdelen av analysen består av en legitimerings- och delegitimeringsanalys. För att legitimera eller delegitimera en text måste producenten eller läsaren aktivt gå in med en viss intention och antingen konstruera eller tolka texten i ett positivt eller ett negativt perspektiv. Därför kan man säga att legitimering och delegitimering snarare sker i kommunikationen än i den formulerade texten (Gustafsson, 2009:43). Texten kan därmed ses som en språklig realisering av dessa diskursiva strategier (Gustafsson, 2009:43).

2.3 Diskursiv legitimering

I det här avsnittet ger jag en överblick över forskningsläget inom diskursiv legitimering, för att introducera ämnet och för att klargöra att legitimeringsanalys används både utom och inom språkvetenskapen. I slutet av avsnittet diskuterar jag även lite kritik mot van Leeuwens typologi och motiverar varför det är relevant för mig att använda legitimeringsanalys i textanalysen. Enligt Yu & Zheng (2023:113) har mängden forskningslitteratur inom diskursiv legitimering ökat i snabb takt under de senaste åren. Genom att utföra en bibliometrisk analys av 91 forskningsartiklar som undersöker diskursiv legitimering och som publicerats mellan åren 2007–2022, urskiljer Yu & Zheng (2023:115–124) vissa trender i materialet: Först och främst visar resultaten att van Leeuwen (2007) är den forskare som flest skribenter hänvisar till. För det andra tyder resultaten på att några olika metodologiska linjer delar upp forskningsområdet och gör det ännu mer diversifierat. För det tredje visar studien att de två mest undersökta ämnena är politiska frågor och företagsrelaterade frågor. (Yu & Zheng, 2023:124.)

Precis som Yu & Zheng (2023) konstaterar så är forskningsfältet inom diskursiv legitimering brett. Studierna täcker många olika områden, inte bara språkvetenskapen, och forskarna analyserar flera olika sorters material. Till exempel inom organisation och ledning analyserar Vaara & Tienari (2008) en artikel från Helsingin Sanomat för att reda

ut vilka textuella strategier som används för att legitimera kontroversiella handlingar i ett multinationellt företag. Reyes (2011) analyserar i sin tur ur perspektivet diskurs och samhälle och undersöker vilka legitimeringsstrategier några politiska aktörer använder för att rättfärdiga sina handlingar. Ross & Rivers (2016) analyserar, ur ett multimodalt perspektiv och med fokus på digital kommunikation, hur memes användes för att delegitimera presidentkandidaterna i USA:s presidentval år 2016.

Också inom språkvetenskapen har många forskat inom diskursiv legitimering och likaså här varierar materialen i stor utsträckning. Gustafsson (2009) undersöker hur diskursiva strategier realiserar språkligt i pamfletter från 1769, medan Lind Palicki & Nord (2014) undersöker hur råd och förhållningssätt knutna till klarspråk legitimeras. Westberg (2016) utför en diakron undersökning och studerar hur föräldraskap legitimeras i sakprosatexter från 1870-talet, 1940-talet och 2010-talet, medan Helgesson (2017) analyserar kommunala texter från 2010 för att undersöka hur kommuner legitimerar det de anser vara rätt beteende hos medborgarna vad gäller sopsortering. Björkvall & Nyström-Höög (2019) analyserar i sin tur värdegrundstexter för att undersöka hur producenter, användare och texterna i sig legitimerar existensen av värdegrundstexter, praktiker och värdeord.

van Leeuwens typologi har kritiserats för att inte definiera begreppet *legitimering* på ett tillfredsställande sätt. Enligt Fairclough & Fairclough (2012:110) relaterar van Leeuwen inte legitimering till argumentation och det är problematiskt, eftersom det leder till att begreppet legitimering blir oklart. Bedömningar av legitimitet står alltid i relation till en bakgrund av normer, övertygelser och värderingar som *i sig självt* är legitima i någon mening, till exempel genom att de är offentligt rättfärdigade. Om man till exempel säger ”vi bör göra *x* för att det är nyttigt” så skulle man inte kunna legitimera handlingen om anledningen, *nytta*, i sig självt inte skulle anses vara något positivt. (Fairclough & Fairclough, 2012:110.) Fairclough & Fairclough (2012:110) menar att det finns två olika nivåer av rättfärdigande: Ett rättfärdigande av en handling utifrån en specifik anledning, och ett rättfärdigande av den anledningen i kraft av ett offentligt erkänt system av normer, värderingar och övertygelser.

Det här är dock inte ett problem i min analys, eftersom jag använder Faircloughs (1993) tredimensionella analysmodell som teori och metod. Med hjälp av Faircloughs analysmodell kan jag beakta båda nivåerna av rättfärdigande, eller legitimering, eftersom

modellen innehåller både en analysdel som i detalj fokuserar på det språkliga och en analysdel som ser samhällskontexten och samhällsutvecklingarna som ramverk för det språkliga. Genom legitimerings- och delegitimeringsanalys studerar jag legitimeringar och delegitimeringar utifrån specifika anledningar. Genom att beskriva relevanta utvecklingar i samhället ser jag legitimeringarna och delegitimeringarna i ljuset av samhällskontexten, det vill säga hur och varför de specifika anledningarna fungerar som legitimeringar och delegitimeringar utifrån de offentligt erkända systemen, normerna, värderingarna och övertygelserna.

3 Metod

I avhandlingen använder jag diskursanalys både som teoretisk och metodisk referensram. I det här kapitlet beskriver jag hur jag går till väga metodiskt och vilka analyskategorier jag fokuserar på i materialet. Materialet består huvudsakligen av två olika delar: fastighetsstrategin och reaktioner på den. Reaktionerna delar jag i sin tur i två kategorier, utlåtanden av enheter inom ÅA och nyhetsartiklar med tillhörande kommentarer på ett urval av artiklarna. Orsaken till att jag delar in också reaktionerna i två kategorier är att utlåtandena av enheter inom ÅA och nyhetsartiklarna med tillhörande kommentarer har olika avsändare, delvis olika mottagare och syften, och de realiserar även på olika sätt skriftligt. Jag analyserar allt material utgående från Faircloughs (1993) tredelade modell: diskursiv praktik, text och social praktik. Analysen följer samma ordning, det vill säga jag analyserar först den diskursiva praktiken och därefter lägger jag fram textanalysen. Eftersom materialet består av olika delar är analysen också indelad enligt de olika materialkategorierna.

Inom den diskursiva praktiken fokuserar jag, i enlighet med Fairclough (1993:138), på texternas produktion, distribution och konsumtion. Jag analyserar således hur texterna kommer till och hur de används. Inom den här kategorin diskuterar jag också texterna i relation till genre och intertextualitet. För fastighetsstrategins del inleder jag med en diskussion av begreppet strategi och genretillhörighet. Därefter ger jag en noggrann presentation av fastighetsstrategins tillkomstprocess, det vill säga syfte, hur, när och var den publicerades, fastighetsstrategins sändare och mottagare. Till sist presenterar jag fastighetsstrategin i relation till intertextualitet. För utlåtandenas del analyserar jag tillkomstprocessen, det vill säga syftet med dem, hur, när och var de publicerades, utlåtandenas sändare och mottagare, och konsumtionsförhållandena i relation till intertextualiteten. Orsaken till att jag inte inleder med en genrediskussion för utlåtandena är för att de är svar eller kommentarer på fastighetsstrategin. Kategorin nyhetsartiklar och tillhörande kommentarer inleds med en diskussion om masskommunikation och dess utveckling i dagens samhälle. Därefter beskriver jag nyhetsartiklarnas och kommentarernas tillkomstprocess, syften, hur, när och var de publicerats, sändare, mottagare och intertextualitet.

För textanalysen använder jag van Leeuwens (2007, 2008) legitimeringsanalys, genom att analysera hur ÅA legitimerar fastighetsstrategin och de förändringar den medför. Eftersom reaktionerna för fram ett annat perspektiv och för det mesta kritiserar ÅA:s fastighetsstrategi applicerar jag en omvänd legitimeringsanalys på dem. Således analyserar jag hur reaktionerna delegitimerar fastighetsstrategin och därmed ÅA:s planer på förändring. För att definiera och beskriva legitimeringsstrategierna utgår jag från van Leeuwen (2007, 2008) och Helgesson (2017). För att definiera och beskriva delegitimeringsstrategierna utgår jag från Gustafsson (2009) och Ross & Rivers (2016). I en av kategorierna kompletterar jag även med Vaara (2014) och Fairclough & Thomas (2004).

I avhandlingens sista kapitel beskriver jag den sociala praktiken. Där knyter jag ihop alla delar av materialet och kopplar dem till samhällskontexten. Genom att beskriva relevanta utvecklingar i samhället ser jag materialet i ljuset av samhällskontexten och analyserar hur och varför vissa diskurser används för att legitimera eller delegitimera ÅA:s fastighetsstrategi och förändringarna den medför. För att koppla makt till diskussionen tar jag upp begreppen subtil makt, tvång, mikromakt och hegemoni och använder dem för att analysera hur ÅA utövar makt genom fastighetsstrategin och hur reaktionerna på den försöker påverka diskussionen i någon riktning eller potentiellt motarbeta ÅA och ÅA:s utövande av makt. I följande avsnitt går jag först igenom legitimering och legitimeringsstrategierna, och därefter behandlar jag delegitimering och delegitimeringsstrategierna.

3.1 Legitimering

Legitimeringsanalys används för att analysera på vilka sätt sociala praktiker motiveras i texter (Helgesson, 2017:114). Helgesson (2017:114) definierar social praktik som ”ett särskilt handlingsmönster i ett visst sammanhang, ett handlingsmönster som styrs och begränsas av sociala normer och förväntningar”. Enligt van Leeuwen (2007:93) svarar legitimering på frågorna ”Varför?”, ”Varför ska vi göra det här?” och ”Varför ska vi göra det här på det här viset?”. van Leeuwens (2007, 2008) legitimeringsanalys innefattar fyra huvudtyper av legitimering: *auktorisering*, *moralisk värdering*, *rationalisering* och *mythopoesis*. Huvudlegitimeringarna har också ett antal underkategorier, som i sin tur kan förmedla legitimering på olika sätt. Legitimeringsstrategierna kan förekomma enskilt

eller i kombination med varandra (van Leeuwen, 2008:106). I avsnitten nedan förklaras de olika legitimeringstyperna.

3.1.1 Auktorisering

Kategorin auktorisering består av följande tre underkategorier: *auktorisering*, *rekommendation* och *sed* (van Leeuwen, 2008:109). Auktorisering förekommer som personlig eller opersonlig auktoritet och uttrycks typiskt med säge-verb, till exempel *säger*, *anser* och *menar* (Helgesson, 2017:115). Auktoritetens yttrande innehåller dessutom oftast någon form av modalitet i kategorin förpliktelse (van Leeuwen, 2008:106; Halliday 1985:129). Personlig auktorisering innebär att legitim auktoritet ges till personer på grund av deras status eller roll i en viss institution, till exempel föräldrar eller lärare när det gäller barn. De behöver inte alltid legitimera sina påståenden, utan det kan räcka med att de säger ”för att jag säger så”, men de kan förstås också välja att ange skäl och argument. Opersonlig auktorisering innebär att legitimitet fås genom att hänvisa till lagar, regler och förordningar. (van Leeuwen, 2008:106–108.)

Rekommendation sker antingen med hänvisning till en expert eller med hänvisning till en förebild. Auktorisering med hänvisning till en expert betyder att legitimering ges av expertis snarare än status. Denna expertis kan uttryckas explicit genom att nämna referenser, men om experten är välkänd i det givna sammanhanget kan den också tas för given, som i vissa typer av akademisk diskurs där man citerar intellektuella megastjärnor eller bara lägger till deras namn inom parentes. Typiskt tar den här legitimeringen formen av en verbal eller mental process där experten yttrar någon sorts rekommendation eller påstår att ett specifikt tillvägagångssätt är ”bäst” eller ”en god idé”. (van Leeuwen, 2008:107.)

Auktorisering med hänvisning till en förebild innebär att människor följer exemplen som förebilder eller opinionsbildare visar. Förebilderna kan vara medlemmar i samma grupp som en själv eller så kan de vara mediekändisar och i så fall imiteras på avstånd. Den här formen av legitimering kan också ofta ske visuellt. (van Leeuwen, 2008:107.) Kategorin *sed* handlar antingen om traditionens auktoritet, där man hänvisar till en vana, eller konformitetens auktoritet, där det handlar om att göra som alla andra (Helgesson, 2017:115).

3.1.2 Moralisk värdering

Kategorin moralisk värdering kan inte identifieras genom en explicit språkligt motiverad metod (van Leeuwen, 2008:110), eftersom den inte har något typiskt språkligt uttryckssätt (Helgesson, 2017:115). I de flesta fall kopplas moraliska bedömningar till specifika diskurser om moraliska värden. De tydliggörs dock inte utan antyds exempelvis med hjälp av adjektiv såsom ”hälsosam”, ”normal”, ”naturlig” och ”användbar” och så vidare. Man kan endast känna igen dem med hjälp av sin specifika kulturella kunskap, men man kan också hämta stöd från till exempel kulturhistoriker för att avgöra om det handlar om en moralisk värdering. (van Leeuwen, 2008:110.)

Moralisk värdering kan ändå legitimeras genom tre olika uttryckssätt: värdering, abstraktion och analogier. Värdering uttrycks genom värderande adjektiv, som de exempel som ges ovan. Abstraktion hänvisar till praxis på abstrakta sätt och ”moraliserar” dem genom att koppla dem till diskurser om moraliska värden. van Leeuwen ger följande exempel: I stället för att säga ”leker på lekplatsen” kanske man säger ”komma överens med andra” eller ”samarbeta”, vilket legitimerar de möjligheter till lek som skolan skapar genom att referera till en diskurs om ”sällskaplighet”. Analogin jämför på ett legitimerande eller delegitimerande sätt olika aktiviteter med varandra. På frågan ”Varför ska jag göra det här?” är svaret inte ”För att det är bra” utan ”För att det är som en annan aktivitet som associeras med positiva värden”. (van Leeuwen, 2008:110–112.)

3.1.3 Rationalisering

Kategorin rationalisering delas in i två underkategorier: *instrumentell rationalisering* och *teoretisk rationalisering* (van Leeuwen, 2008:113). Instrumentell rationalisering innebär legitimering genom hänvisning till syfte, mål och effekter av en viss praktik (van Leeuwen, 2008:113; Helgesson, 2017:115). Alla syften fungerar dock inte som legitimeringar; för att ett syfte ska kunna ses som en legitimering måste det innehålla ett element av moraliserande eller värderingar (van Leeuwen, 2008:113). Helgesson (2017:115) ger följande exempel: ”Hon åkte hem för att kunna öppna för hantverkarna” och ”hon förberedde deras ankomst med att ställa upp en stege så att arbetet skulle gå snabbare”. Det första exemplet är alltså inte en rationalisering, medan det andra exemplet är det.

Teoretisk rationalisering innebär legitimering av handlingar genom hänvisning till någon form av sanning. Legitimeringen grundar sig inte på om handlingen är moraliskt rättfärdigande och inte heller på om den är ändamålsenlig eller effektiv. Teoretisk rationalisering är nära besläktad med *naturalisering*, där man helt enkelt säger att en viss praxis är ”naturlig”. (van Leeuwen, 2008:115–116.) Helgesson (2017:115) förklarar teoretisk rationalisering så här: ”legitimering med hänvisning till något slags sanning, där en aktivitet binds samman med en annan, moraliskt värderad aktivitet genom verb som *betyder, innebär, menar* eller *är*”.

3.1.4 Mythopoesis

Kategorin mythopoesis innebär legitimering genom narrativer där det går bra eller illa för protagonisten. Mythopoesis delas in i två underkategorier: *moraliska berättelser* och *varningsberättelser*. I moraliska berättelser belönas protagonisten för att delta i legitima sociala praktiker eller återupprätta den legitima ordningen. Varningsberättelser förmedlar däremot vad som händer om man inte följer normerna för social praxis. Där ägnar sig protagonisten åt avvikande aktiviteter som leder till olyckliga slut. (van Leeuwen, 2008:117–118.)

3.2 Delegitimering

Förutom i syfte att legitimera något kan de fyra legitimeringsstrategierna auktorisering, moralisk värdering, rationalisering och mythopoesis också användas för att delegitimera eller kritisera något (van Leeuwen, 2008:106). Delegitimering innebär att diskursivt skapa och överföra en negativ bild av ”den andra” (Screti, 2013:212). Skapandet av skillnader i världen möjliggör många makttekniker, till exempel genom skapandet av ”den andra” gör man det möjligt att dominera och undertrycka dessa grupper (Börjesson & Rehn, 2009:17). van Leeuwen (2008:106) ger inte någon systematisk genomgång av delegitimeringsstrategier, trots att han konstaterar att det också går att använda legitimeringsstrategierna omvänt i delegitimerande syfte. Därför utgår jag från de kategorier av delegitimeringsstrategier som Gustafsson (2009) föreslår, och jag tar dessutom inspiration av Ross & Rivers (2016) för hur vissa av kategorierna kan uttryckas. I en av kategorierna kompletterar jag också med Vaara (2014) och Fairclough & Thomas (2004). Gustafsson (2009:53) undersöker följande delegitimeringsstrategier:

avauktorisering, moralisk värdering, irrationalisering, mythopoesis och ironi. I avsnitten nedan förklaras delegitimeringstyperna.

3.2.1 Avauktorisering

Avauktorisering innebär att man kopplar någon annans förslag eller någon annans person till något slags ”antiauktoritet” eller negativ auktoritet (Gustafsson, 2009:165). Enligt Gustafsson (2009:165) kan negativ auktoritet till exempel ta sig uttryck i personangrepp. I Gustafssons material, som består av pamfletter från 1769, är avauktorisering varken en vanlig eller accepterad delegitimeringsstrategi. Den text i Gustafssons material som innehåller flest personangrepp drogs in eftersom den ansågs vara ”ovärdig”. (Gustafsson, 2009:165.)

En annan synvinkel på avauktorisering är att det sker i sådana fall då auktoritet anses ha använts på ett olämpligt eller felaktigt sätt (Ross & Rivers, 2016:5). Det här kan förklaras genom att den auktoritet en viss person har relateras och bedöms i förhållande till en lämplig användning av den auktoriteten. Således etableras legitimitet endast när en individ, regering eller organisation bedöms ha använt sin auktoritet på ett lämpligt sätt, det vill säga i enlighet med dominerande sociala värderingar hos en viss befolkning. Om auktoriteten däremot används på ett olämpligt eller felaktigt sätt sker avauktorisering. Den här sortens avauktorisering kan kommuniceras genom försök till delegitimering exempelvis genom kritik, förlöjligande eller protester. (Ross & Rivers, 2016:5.)

Ross & Rivers (2016:5) visar till exempel hur en meme försöker avauktorisera Donald Trump genom att framställa honom som någon som bara skulle främja sin egen personliga agenda om han blir vald till president. I ett annat exempel visar Ross & Rivers (2016:6) hur en meme försöker avauktorisera Hillary Clinton genom att framställa henne som någon som inte har några problem med att bryta mot lagen och därmed missbruka den auktoritet hon har som utrikesminister och presidentkandidat. Båda exemplen demonstrerar hur man kan använda avauktorisering som delegitimeringsstrategi för att antyda att personer i maktpositioner använder sin auktoritet på ett olämpligt och felaktigt sätt.

3.2.2 Moralisk värdering i delegitimerande syfte

Moralisk värdering i delegitimerande syfte innebär att ”värderande ord eller uttryck används i avsikt att delegitimera en motståndares sak eller text” (Gustafsson, 2009:139). I likhet med Gustafsson (2009:139) fokuserar jag på att analysera moralisk värdering i delegitimerande syfte antingen genom värderande ord och uttryck eller genom användning av bildspråk. Det finns en skillnad mellan att delegitimera en persons förslag och att delegitimera andra företeelser som på ett eller annat sätt kan kopplas till förslaget, dock kan det vara svårt att skilja mellan dessa. Delegitimeringar av den här sorten kan dessutom riktas mot specifika personer. (Gustafsson, 2009:139.) Gustafsson (2009:141) visar att det inte är lätt att hålla isär delegitimeringar av en text och av författaren bakom texten, utan att de ofta är intimt sammankopplade. Exempel på delegitimering av texter genom moralisk värdering är att kalla dem ”oarbetade”, ”löjliga” eller ”farliga” (Gustafsson, 2009:141). Exempel på delegitimering av någons person med hjälp av moralisk värdering är att kalla personen ”opålitlig”, ”oförnuftig” eller ”dum” (Gustafsson, 2009:142). Exempel på användning av bildspråk genom moralisk värdering i delegitimerande syfte är att skriva att någon blivit ”smittad av idéer” eller genom att använda metaforen ”missfoster” (Gustafsson, 2009:146).

3.2.3 Irrationalisering

Irrationalisering kan beskrivas som en delegitimeringsstrategi med syfte att försöka ”få andras förslag, argument eller handlande att framstå som icke-logiska, osanna eller oförnuftiga” (Gustafsson, 2009:156–157). Enligt Gustafsson (2009:157) är själva strategin att explicit formulera syften ett sätt att legitimera ett förslag och ge det ”en rationell klädnad”. Kategorin irrationalisering kan dock problematiseras eftersom Gustafsson (2009:157) i sin analys visar att syfteskonstruering nästan alltid är kombinerad med värdering som sker mer eller mindre öppet. Dock menar Gustafsson (2009:157) att värderingen enligt van Leeuwen är undertryckt, och därför har Gustafsson kategoriserat de fall där värdering sker öppet som delegitimering genom kategorin moralisk värdering och inte som irrationalisering.

Gustafsson (2009) analyserar ändå irrationalisering genom att studera underkategorierna ”syfteskonstruktion” och ”effektbeskrivning” i delegitimerande funktion. Jag väljer därför att också utgå från dessa kategorier i min analys. Syfteskonstruktion förekommer

då ”syftet med ett annat förslag, någons politiska handlande eller ett tidigare beslut omformuleras eller tolkas” (Gustafsson, 2009:157). Ett exempel på det här är vad Gustafsson (2009:160) kallar ”värderande syfteskonstruering”, en delegitimerande strategi som innebär att tolka motståndarens syfte negativt och som kan konstrueras genom att syftet uttrycks med negativt laddade ord. Ett annat exempel är ”distanserad syfteskonstruering” som sker genom att använda distanserande ordval eller frågeformad konstruering. Till exempel genom att använda ord som ”föregiver” eller ”tror” kan en skribent antyda att motståndaren talar osanning och ta avstånd från ett förslag. Samma effekt kan fås genom att ställa en fråga, som samtidigt signalerar det oförnuftiga och ologiska i ett förslag (Gustafsson, 2009:160–161.)

Syfteskonstruktion kan också vara sammankopplat med en effektbeskrivning på så sätt att även om inte själva syftet är tolkat negativt så kan effekten beskrivas på ett negativt sätt (Gustafsson, 2009:157). Detta kan vara fallet till exempel om man framställer effekterna av ett förslag som förslaget syften (Gustafsson, 2009:159). Effektbeskrivning fungerar genom att ”effekten med ett förslag, en viss politisk handling eller ett beslut framställs på ett negativt och delegitimerande sätt” (Gustafsson, 2009:158). Med den här delegitimeringsstrategin beskriver man ”de dåliga effekterna” av ett förslag (Gustafsson, 2009:161) Till exempel kan man hänvisa till att ett beslut leder till ”oro och osäkerhet hos en folkgrupp” eller att ”positivt värderade individer drabbas negativt” av politiska beslut (Gustafsson, 2009:163).

Kategorierna syfteskonstruktion och effektbeskrivning kan ses som irrationaliseringens motsvarighet till instrumentell rationalisering. Delegitimering genom teoretisk rationalisering är också möjligt. Ross & Rivers (2016:8) tolkar delegitimering genom teoretisk rationalisering som en avsaknad av legitimitet som beror på avsaknad av ”sanning” eller verklighet, vilket i sin tur gör det svårt att rationalisera något. Ross & Rivers (2016:8) visar hur delegitimering genom teoretisk rationalisering sker i en meme som hånar Donald Trumps dubbla löfte om att bygga en mur för att hindra mexikanska invandrare från att komma in i USA och att samtidigt se till att Mexiko står för kostnaderna. I memen framställs den föreslagna muren som lika omöjlig som en mur som byggs runt hela världen. Känslan av omöjlighet uppmuntrar mottagaren att se Trumps löfte i samma ljus och därmed ifrågasätta om löftet är grundat i någon form av sanning.

Om ingen sanning kan hittas och Trump avbildas som engagerad i en fantasi blir delegitimeringen av både Trump och idén effektiv. (Ross & Rivers, 2016:8.)

3.2.4 Mythopoesis i delegitimerande syfte

Legitimering och delegitimering går hand i hand när det gäller mythopoesis, eftersom samma exempel eller berättelse kan användas både för att legitimera ens eget förslag och för att delegitimera motståndarens förslag (Gustafsson, 2009:165). Det här gäller exempelvis varningsberättelser som används i delegitimerande syfte samtidigt som de legitimerar något annat (Gustafsson, 2009:134–135). Varningsberättelser kan jämföras med framtidsprognoser, som enligt Vaara (2014:512) spelar en viktig roll i kampen om institutionell legitimering i medietexter. Framtidsprognoser i sin tur påminner om Fairclough & Thomas (2004) begrepp ”fantasier”, som etablerar en kontrast mellan framtiden och nuet (Vaara, 2014:512). Diskurser inbegriper olika övertygelser och önskningar och kan således inte bara utgöras av representationer av befintliga verkligheter utan också av föreställningar, projektioner av alternativa verkligheter och visioner av möjliga framtider. Diskurser kan också utgöras av felaktiga representationer av befintliga verkligheter, som i sin tur kan vara avsiktliga eller oavsiktliga och dessutom potentiellt ideologiska. (Fairclough & Thomas, 2004:383.) Vaara (2014:513) visar att delegitimerande framtidsprognoser ofta innehåller så kallade ”mardrömsscenarioer”, som till exempel kan konstrueras genom användning av metaforer och hyperboler. Ett exempel på det här är att säga att eurons framtid kan liknas vid Titanics undergång (Vaara, 2014:513).

3.2.5 Ironi

Enligt SO (2021) är ironi ett ”skenbart uttryck för uppskattning som i verkligheten innebär kritik eller hån”. Ironi innehåller således alltid en värdering och oftast kritik (Gustafsson, 2009:147). Det är en implicit diskursiv strategi, där kritiken skapas i mellanrummet mellan det som sägs och det som inte sägs. För att förstå ironi krävs kontextförståelse, men uppfattandet av ironi sker ofta intuitivt och det kan hända att man inte fångar upp allt såsom det var tänkt. Ironi både provocerar och innebär emotionell respons på någon annans text eller tal. (Gustafsson, 2009:147.)

Gustafsson (2009:61) skiljer mellan två huvudsakliga typer av ironi: ”ironi i någon form” och ”textuell ironi”. Den första typen handlar om enstaka ironiska yttranden, medan den andra typen fungerar som ett sätt att bygga upp en text vilket gör hela texten ironisk (Gustafsson, 2009:61). Den textuella ironin har därmed en genomförd ironisk komposition och kan ofta innebära att man låtsas ta motståndarens perspektiv på ett sådant sätt att mottagaren förstår hur orimligt och upprörande det är. De här huvudtyperna av ironi realiserar genom olika ironiska signaler, till exempel motsägelser och inkongruenser inom texten, stilbrott, överdrifter i värderingar och bildspråk samt motsättningar mellan text och kontext. (Gustafsson, 2009:147.) Ironi kan också förekomma som ett eko genom att det pekar tillbaka på något som tidigare har sagts eller något som kan ha sagts (Gustafsson, 2009:61).

Gustafsson (2009:147) visar hur textuell ironi utförs till exempel genom användning av överdrifter och motsägelser, vilket leder till att texten i fråga karaktäriseras av en tvetydighet. Även ett låtsat underifrånperspektiv, där författaren förminskar sig själv och förstör den andra kan ge texten en ironisk karaktär. Låtsad välvillighet och överdrivet beröm är också exempel på signaler som kan användas för att få till stånd en genomförd ironisk komposition. Enstaka ironiska yttranden kan bestå av till exempel överdrivna utrop, stilbrott eller motsägelser, exempelvis att kalla något man egentligen kritiserar för ”ett mästerstycke”. (Gustafsson, 2009:149–151.)

3.3 Sammanfattning av metoden

För att analysera ÅA:s fastighetsstrategi och reaktioner på den har jag närläst materialet och noterat alla exempel på olika legitimeringsstrategier och delegitimeringsstrategier som jag har hittat. Därefter har jag tolkat exemplen enligt ovan beskrivna legitimerings- och delegitimeringsstrategier. Eftersom materialet är indelat i olika kategorier följer analysen också det mönstret. Först presenterar jag analysen av ÅA:s fastighetsstrategi, därefter redogör jag för analysen av utlåtandena av olika enheter inom ÅA och slutligen lägger jag fram analysen av nyhetsartiklarna och tillhörande kommentarer. Analysdelarna är indelade i avsnitt enligt Faircloughs (1993) modell. Jag börjar med den diskursiva praktiken och analyserar därefter textdimensionen. Skillnaden mellan analyserna av materialet är främst textdelen, eftersom jag undersöker fastighetsstrategin ur perspektivet hur ÅA försöker legitimera strategin och de förändringar den medför, medan jag

undersöker reaktionerna genom hur de försöker delegitimera ÅA:s fastighetsstrategi och förändringarna den medför. Eftersom alla texter är sprungna ur samma samhälleliga kontext analyserar jag den sociala praktiken i ett enda gemensamt avsnitt, i det sista kapitlet i avhandlingen (se avsnitt 5.1). Det avsnittet fungerar därmed som en gemensam helhet där jag knyter ihop alla delar av materialet och kopplar dem till den vidare samhällsutvecklingen.

4 Analys

4.1 Fastighetsstrategin: Diskursiv praktik

Diskursiv praktik handlar om texters produktion, distribution och konsumtion (Fairclough, 1993:138). I det här avsnittet analyserar jag således hur fastighetsstrategin har kommit till och hur den används. Jag inleder med en diskussion av begreppet strategi och leder därpå in diskussionen på strategitexter som en egen genre. Därefter ger jag en noggrann presentation av fastighetsstrategins tillkomstprocess, det vill säga fastighetsstrategins syfte, hur, när och var den publicerades, samt fastighetsstrategins sändare och mottagare. Till sist presenterar jag fastighetsstrategin i relation till intertextualitet.

De ord man använder för att beskriva olika fenomen i världen påverkar i hög grad människors uppfattningar om världen och ifrågavarande fenomen. Ord lägger därmed grunden för specifika betraktelsesätt. (Boréus & Seiler Brylla, 2018:320.) På samma gång kan det finnas olika betydelser inbakade i begrepp, de kan således vara mångtydiga, och de kan förändras genom historiens gång (Boréus & Seiler Brylla, 2018:180–183). Ett sådant begrepp är ordet *strategi*, som är en väsentlig del av begreppet fastighetsstrategi. Enligt SO (2021) syftar strategi på ”långsiktig, övergripande plan” och är belagt sedan cirka 1805. Detta är en relativt gripbar definition, även om den kan syfta på många olika företeelser. Nationalencyklopedin (u.å. c) definierar dock strategi på ett annorlunda sätt: ”läran om användning av militära och andra maktmedel för att i kamp med en motståndare nå politiska mål, såväl krigsmål som andra mål såsom att bevara fred, upprätthålla neutralitet och att ändra eller bevara maktförhållanden”. Här är kamp ett huvudtema, såväl som användning av makt för att påverka olika sorters maktförhållanden. Fairclough & Fairclough (2012:24) menar i sin tur att en strategi kan förstås som en handlingsplan för att uppnå ett visst mål, och som involverar sekvenser av medel-mål-relationer. Ett mål ses här som ett framtida tillstånd som ska uppnås genom handling, med utgångspunkt i en faktisk situation som oftast uppfattas som ett problem (Fairclough & Fairclough, 2012:24). Den här definitionen är på sätt och vis mera konkret, men den kan ändå syfta på ett flertal olika situationer med olika kontext.

Nationalencyklopedin (u.å. c) informerar ytterligare att strategibegreppet har överfört till andra områden via säkerhetspolitiken. Således har termer som försäljnings-, förhandlings- och valstrategi uppkommit. Inom företagsekonomi kan begreppet

”strategisk process” ibland användas, och då betraktas strategier som framväxande snarare än planerade. (Nationalencyklopedin, u. å. c.) Strategi kan följaktligen definieras på många olika sätt beroende på vilket sammanhang ordet förekommer i. Enligt definitionerna verkar det ändå som att makt ofta är en central del av begreppet och därmed är nära kopplat till strategi. Detta kan påverka människors antaganden om och associationer till strategibegreppet, vilket i sin tur kan påverka människors attityder och uttalanden om olika strategitexter.

Det finns ett antal motiveringar för att betrakta strategitexter som en egen genre. Cornut m.fl. (2012:22) konstaterar att strategiska planer har en generisk kvalitet gällande innehåll, form och kommunikativt syfte. Innehållsmässigt tenderar strategitexter att vara utpräglade inspirerande, enande och optimistiska samt innehålla hänvisningar till samarbete och prestationer (Cornut m.fl., 2012:44). Formmässigt verkar en viss ordningsföljd förekomma i strategitexter, vilket enligt Cornut m.fl. (2012:45) visar på god förvaltning, noggrannhet och professionalism, som i sin tur visar på ett behov att stärka legitimiteten hos strategierna. Strategitexter tenderar också att stänga ner olika alternativ, samtidigt som texterna implicerar att det finns konsensus kring alternativen. Ett gemensamt kommunikativt syfte för strategitexter är att skapa samhörighet och driva på kollektiva åtgärder. (Cornut m.fl., 2012:44–46.) Vaara m.fl. (2010) identifierar fem diskursiva drag som används för maktpåverkan i strategiska planer. De fem dragen är följande: självauktorisering, användning av specifik terminologi, diskursiv innovation, tvingad konsensus och användning av förklarande påståenden. Strategitexter har följaktligen flera gemensamma drag, vilket motiverar att betrakta dem som en egen genre. Fastighetsstrategier kan i så fall ses som en underkategori i genren strategitexter.

Fastighetsstrategins tillkomstprocess är aningen komplicerad. I fastighetsstrategins inledning står det att Åbo Akademis styrelse godkände en fastighetsstrategi den 9.3.2020 och att styrelsen i slutet av år 2020 godkände en plan för balansering av ekonomin, den så kallade Robust24-planen. Det står också att Åbo Akademis nya strategiperiod påbörjades från början av år 2021 och håller på fram till år 2030. De här faktorerna presenterar ÅA som bakgrundsfaktorer, som ligger till grund för att fastighetsstrategin uppdateras. Inledningen informerar ytterligare att strategin presenterar ”en omvärlds- och framtidsanalys, som ligger till grund för strategin och den kommande mer konkreta fastighetsplanen” (s. 2). Inledningen presenterar inte ett klart formulerat syfte för själva

fastighetsstrategin, utan fokus läggs i stället på omvärlds- och framtidsanalysen. Med andra ord ser ÅA bakgrundsfaktorerna och omvärlds- och framtidsanalysen som orsaker till att uppdatera fastighetsstrategin, eller det är åtminstone dessa som ÅA presenterar som legitimeringar för att överhuvudtaget skriva en ny fastighetsstrategi. Syftet med omvärlds- och framtidsanalysen är enligt ÅA att ligga som grund för fastighetsstrategin, eller med andra ord att legitimera den. I omvärlds- och framtidsanalysen beskriver ÅA vilka ämnen som är viktiga och värda att satsa på nu och i framtiden. Dessa ämnen används sedan som bakgrund och motivering för att gå vidare, för att godkänna scenariot ”en mer genomgripande förändring” och för att därmed godkänna den nya fastighetsstrategin med alla förändringar.

Den fastighetsstrategi som ÅA:s styrelse godkände våren 2020 är inte den fastighetsstrategi jag analyserar. År 2021 publicerades ett förslag till en fastighetsplan och den 2.2.2022 godkändes den nuvarande fastighetsstrategin av ÅA: styrelse. Fastighetsstrategin publicerades på nätet och finns nu tillgänglig på ÅA:s webbplats för vem som helst att ladda ner. Det framgår inte konkret vem som är avsändaren bakom fastighetsstrategin. Det står att ÅA:s styrelse har godkänt den, men i slutet av strategin under rubriken ”Fastighetsstrategin verkställs på följande sätt” (s. 15) inkluderas flera andra grupper inom ÅA i arbetet: till exempel Fastighetsservice, Universitetservice och ÅA:s ledning. Därmed blir det oklart exakt vem som är avsändaren bakom fastighetsstrategin, men det kanske är meningen eftersom avsändaren egentligen är själva ÅA. En institution kan dock inte agera på egen hand utan det är människorna inom institutionen som agerar.

Fastighetsstrategin gäller hela ÅA och den påverkar alla inom ÅA, till exempel ÅA:s personal och studerande. Mottagarna för fastighetsstrategin är framför allt människorna inom ÅA såsom personal och studerande, men också människor utanför ÅA såsom framtida studerande, alumner och andra intresserade. Mottagargruppen är med andra ord väldigt bred, vilket också innebär att det finns utrymme för många olika tolkningar av fastighetsstrategin. När förslaget till fastighetsplanen publicerades år 2021 var reaktionerna många och starka, speciellt bland ÅA:s studerande men också bland personalen. Olika fakulteter, ämnen och andra grupper inom ÅA har publicerat egna utlåtanden om förslaget på fastighetsplanen. Det är inte bara grupper inom ÅA som har reagerat på fastighetsplanen och fastighetsstrategin, utan det har också skrivits insändare

i olika dagstidningar till exempel i ÅU och HBL samt skrivits flera artiklar på Yle:s webbplats. Artiklarna på Yle:s webbplats har också kommenterats livligt.

Sammanfattningsvis kan man säga att ÅA:s fastighetsstrategi påverkar många olika aktörer och det har bland annat uppvisats genom att det har förts en livlig diskussion om fastighetsstrategin i olika sammanhang och av olika personer och grupper. Det här visar också på mångfasetterade intertextuella relationer mellan fastighetsstrategin, utkastet till fastighetsplanen, de olika fakulteternas och ämnens utlåtanden om fastighetsplanen, insändarna och den slutgiltiga fastighetsstrategin.

4.2 Fastighetsstrategin: Text

Textanalysen är indelad i avsnitt enligt de olika legitimeringsstrategierna, *auktorisering*, *moralisk värdering*, *rationalisering* och *mythopoesis*, med ett avslutande stycke om hur legitimeringsstrategierna sammanblandas.

4.2.1 Auktorisering: Rekommendation och sed

Kategorin auktorisering består av underkategorierna *auktorisering*, *rekommendation* och *sed*, och sker genom hänvisning till personlig eller opersonlig auktoritet, genom hänvisning till en expert eller en förebild eller genom hänvisning till traditioner eller vanor (van Leeuwen, 2008:109). Fastighetsstrategin innehåller några exempel på legitimering med hänvisning till olika former av auktorisering, kategorin rekommendation förekommer ett antal gånger i materialet och det finns också belägg på kategorin sed. ÅA använder legitimeringsstrategin rekommendation genom att hänvisa till olika experter, till exempel till aktiebolaget Newsec i exempel (1):

- (1) Newsec föreslog att vederlagsfria hyror förändras till marknadshyror, att campusmiljön utvecklas och att ÅA avstår från fastigheter (s. 8).

Exempel (1) kan ses som en nyckelmening i fastighetsstrategin eftersom ÅA här medger att förändringen inte beror på någon ”naturlig” utveckling utan att ÅA följer Newsecs rekommendation. Newsec gav ett förslag om att ett specifikt tillvägagångssätt är ”en god idé” och ÅA följer det, precis som van Leeuwen (2008:107) konstaterar gällande hänvisning till en expert. Ett annat exempel på legitimering med hänvisning till experter

är när ÅA hänvisar till Gun Oker-Bloms utredning och Magmas rapporter (s. 9). Genom att hänvisa till dessa experter använder ÅA legitimeringsstrategin auktorisering för att legitimera sina argument och basera sina förändringar i fastighetsstrategin på ” trovärdig kunskap”.

ÅA använder legitimeringsstrategin sed genom att hänvisa till auktoriteten hos traditioner. Exempel (2) demonstrerar detta:

- (2) Under pandemiåren har också personal och studerande vant sig vid nya sätt att arbeta och studera (s. 5).

Genom att hänvisa till att personal och studerande ”vant” sig att göra på ett visst sätt legitimerar ÅA att man bör fortsätta med det sättet och därigenom gå vidare med de planerade förändringarna. Kategorin sed används också för att hänvisa till konformitet, se exempel (3):

- (3) Över hela världen skapas nu nya postpandemiska arbets- och studiesätt som också inverkar på fastighetsanvändningen (s. 7).

Genom att använda frasen ”över hela världen” legitimerar ÅA fastighetsstrategin genom att hänvisa till att alla andra gör på det här sättet och därför bör också ÅA göra det. Sammanfattningsvis använder ÅA legitimeringsstrategin auktorisering för att legitimera fastighetsstrategin genom hänvisningar till experter, traditioner och överensstämmelse.

4.2.2 Moralisk värdering: Värderande adjektiv

Kategorin moralisk värdering kopplas till specifika diskurser om moraliska värden och kan yttras exempelvis med hjälp av värderande adjektiv såsom ”hälsosam”, ”naturlig” och ”användbar” (Helgesson, 2017:115). Fastighetsstrategin innehåller åtskilliga exempel på moralisk värdering i form av värderande adjektiv. Exempel (4) demonstrerar ett tydligt exempel på legitimering genom moralisk värdering:

- (4) Det är önskvärt att fastigheterna i så hög grad som möjligt är energieffektiva, använder kolneutral elektricitet, sol- och bergvärme, använder klimatvänliga material och t.ex. är utrustade med LED-belysning och fungerande sopsortering (s. 8).

Exempel (4) är ett av många belägg där begreppen ”energieffektiv” och ”klimatvänlig” används för att legitimera fastighetsstrategin och de planerade förändringar den medför. Eftersom det i det rådande samhället är så stort fokus på hållbar utveckling, kan miljövänlighet därför betraktas som moraliskt gott (Helgesson, 2027:117). Fastighetsstrategin innehåller också ett antal exempel på moralisk värdering där de adjektiv som används i legitimerande syfte har en relativt vag semantisk, men utan tvekan positiv, betydelse. Exempel (5) demonstrerar detta:

- (5) Hur verksamheten på campus respektive online designas är viktigt för att universitetet ska vara en attraktiv plats för studenter också i framtiden och en miljö som skapar välmående och därigenom lärande (s. 7).

I exempel (5) används frasen ”attraktiv plats” för att legitimera hur verksamheten både på campus och online ska utformas. Ordet attraktiv står ensamt som referenspunkt och får därmed en viktig roll i legitimeringen. ”Attraktiv” kan syfta på olika angelägenheter beroende på kontext, men vad det betyder här förblir aningen oklart. Det går att tolka meningen som att en attraktiv plats leder till ”välmående”, som i sin tur kan ses som en specifik diskurs inom moraliska värden. Exempel (6) innehåller också ett antal vaga värderande adjektiv som fungerar som moraliska legitimeringar i fastighetsstrategin:

- (6) Moderna loungeaktiga miljöer med restaurang, kafé och bibliotek ska kunna användas enskilt och i grupp. (...) Behoven av traditionella auditorier minskar och ersätts av mer flexibla multifunktionella salar (s. 5).

Här används adjektiven *flexibel*, *multifunktionell*, *modern* och *loungeaktig* för att syfta på något positivt och eftersträvansvärt. Semantiskt kan de uppräknade orden dock innebära väldigt olika saker beroende på kontext. Det här leder till att det inte blir helt klart för mottagaren vad ÅA försöker förmedla eller vad ÅA säger sig sträva efter. Det som däremot framkommer är att ÅA – genom att använda de här begreppen som kan anses syfta på något positivt – försöker signalera att de gör det moralisk rätta och därigenom sträva efter mottagarnas acceptans och samtycke. Sammanfattningsvis kan jag konstatera att ÅA använder legitimeringsstrategin moralisk värdering genom att hänvisa till ett antal olika värderande adjektiv, för att genom dem hänvisa till diskurser om moraliska värden såsom klimatvänlighet, välmående och flexibilitet.

4.2.3 Rationalisering: Syfte, effekt och ”sanningar”

Kategorin rationalisering delas in i två underkategorier: *instrumentell rationalisering* och *teoretisk rationalisering* (van Leeuwen, 2008:113). Av alla legitimeringsstrategier finns det flest exempel på rationaliseringar i fastighetsstrategin. Instrumentell rationalisering används i följande exempel (7):

- (7) Universitetslärandet utgör ett brett projekt, som handlar om att utveckla undervisningen forskningsbaserat och så att den motsvarar framtidens behov och de förändringar som skett... (s. 5).

Genom att lyfta fram begrepp som ”framtidens behov” och ”de förändringar som skett” legitimerar ÅA sina planer på utveckling genom att hänvisa till det syfte eller mål som utvecklingen ska leda till. Att göra något för framtidens behov kan också ses i ett positivt ljus eftersom man förbereder sig och tillgodoser någons kommande behov. Ett annat exempel på instrumentell rationalisering är följande exempel (8):

- (8) På sikt möjliggör den nya distansmodellen att utrymmes användningen kan effektiviseras (s. 8).

Genom att informera om effekten av den nya distansmodellen, att den ”på sikt möjliggör” att utrymmes användningen kan effektiviseras legitimerar ÅA sina planer på förändring. Begreppet ”effektivering” innehåller också ett visst mått av moraliserande eftersom det kan syfta på hållbarhet både ur ekonomiskt perspektiv och ur klimatsynvinkel, vilka båda kan anses vara något positivt. Också enstaka ordval såsom ”tillgänglighet” eller ”ändamålsenlig” används för att peka på effekt av en viss praktik, nämligen ”nytta”, vilket i sig anses vara något positivt och eftersträvansvärt i dagens samhälle (Fairclough & Fairclough, 2012:110).

Följande exempel (9) åskådliggör ett exempel på teoretisk rationalisering:

- (9) Förväntningarna på individualiserade och tvärvetenskapliga lösningar är också större än tidigare (s. 6).

Genom att använda verbet ”är” i meningen konstrueras exempel (9) som en sanning och påståendet blir svårt att bestrida. Exempel (10) demonstrerar ett liknande exempel på teoretisk rationalisering:

(10) En ekonomisk hållbarhet förutsätter en effektivare fastighetsanvändning (s. 8).

Här används verbet ”förutsätter” för att konstruera påståendet som en sanning. Påståendet konstrueras så att det är omöjligt att skapa ekonomisk hållbarhet utan en effektivare fastighetsanvändning, det helt enkelt krävs för att det ska lyckas. Påståendet eliminerar också andra möjliga alternativ, det låter en förstå att en effektivare fastighetsanvändning är den enda vägen framåt för att nå ekonomisk hållbarhet och att ÅA därmed inte har något annat val än att gå vidare med de planerade förändringarna som fastighetsstrategin beskriver. Ekonomisk hållbarhet är dessutom en aktivitet som kan anses vara moraliskt värderad på grund av olika reformer som påverkar samhället. New Public Management (se kapitel 5), exempelvis, betonar en förbättrad kostnadseffektivitet (Liff, 2015:5) och ekonomisk rationalitet (Verbeeten & Speklé, 2015:954). I exempel (10) binder ÅA samman aktiviteten att upprätthålla en effektivare fastighetsanvändning med den potentiellt moraliskt värderade aktiviteten att nå ekonomisk hållbarhet genom verbet ”förutsätter”, vilket följer Helgessons (2017:115) förklaring av teoretisk rationalisering. Sammanfattningsvis kan jag konstatera att ÅA använder legitimeringsstrategin instrumentell rationalisering för att legitimera fastighetsstrategin genom hänvisningar till de syften eller mål som ÅA menar att de strävar efter genom fastighetsstrategin, samt genom hänvisningar till effektivisering och nytta. ÅA använder legitimeringsstrategin teoretisk rationalisering genom att konstruera påståenden som sanningar och därmed beskriva vissa aktiviteter som naturliga och obestridbara.

4.2.4 Mythopoesis: Moraliska berättelser

Som konstaterat kan mythopoesis förekomma som moraliska berättelser eller som varningsberättelser (van Leeuwen, 2008:117–118). I fastighetsstrategin förekommer det några exempel på moraliska berättelser, speciellt gällande ett specifikt tema: Nämligen att hylla byggnaden Aurum för dess egenskaper och smarta lösningar. Exempel (11) visar hur moraliska berättelser om Aurum förekommer i texten:

(11) Aurum är ett gott exempel på en fastighet som med mer än 40 procent effektiviserat utrymmes användningen jämfört med de byggnader man avstått från och som samtidigt är det första finländska universitetet med betyget Excellent enligt miljöcertifikatet BREEAM. Aurum erhöll 77,7 % av poängen och var därmed på fjärde plats bland alla byggnader i landet. (s. 8)

Det här stycket har många drag som typiskt sett finns i moraliska berättelser. Protagonisten i berättelsen är ”Aurum”, och Aurum har agerat enligt de legitima sociala praktikerna genom att ”effektivisera utrymmes användningen med mer än 40 procent”. Eftersom Aurum har följt de legitima handlingarna har Aurum också belönats med ett pris, nämligen ”betyget Excellent enligt miljöcertifikatet BREEAM”. Berättelsen slutar lyckligt genom att informera om att Aurum kom ”på fjärde plats bland alla byggnader i landet”. Genom att sätta Aurum i motsats till ”de byggnader man avstått från” inflikas samtidigt en varning om att man inte skulle ha fått ett pris om man hade agerat på ett icke-legitimt sätt. Genom att använda Aurum som en solskenshistoria försöker ÅA både legitimeras planerna på att bygga en ny byggnad och att avstå från flera av de nuvarande byggnaderna.

4.2.5 Sammanblandning av legitimeringsstrategierna

De olika legitimeringsstrategierna kan förekomma enskilt eller i kombination med varandra (van Leeuwen, 2008:106). I fastighetsstrategin finns det många exempel där flera av legitimeringsstrategierna används samtidigt och invävd i varandra, troligen för att få mer nyanserade legitimeringar och kunna vädja till läsaren ur flera olika perspektiv. Exempel (12) åskådliggör detta:

- (12) Över hela världen skapas nu nya postpandemiska arbets- och studiesätt som också inverkar på fastighetsanvändningen (s. 7).

Här sammanblandas legitimeringsstrategin auktorisering med teoretisk rationalisering. Genom att använda frasen ”över hela världen” hänvisar ÅA till konformitet, och påståendet förstärks med att verben ”skapa” och ”inverka” används för att konstruera exemplet som en sanning genom teoretisk rationalisering. På så sätt skapar ÅA en övertygande helhet och mottagaren får svårt att argumentera mot påståendet. I följande exempel (13) sammanblandas legitimeringsstrategierna teoretisk rationalisering, instrumentell rationalisering och moralisk värdering:

- (13) Hur verksamheten på campus respektive online designas är viktigt för att universitetet ska vara en attraktiv plats för studenter också i framtiden och en miljö som skapar välmående och därigenom lärande (s. 7).

Den teoretiska rationaliseringen tillämpas genom att använda verben ”är” och ”skapar”, vilket gör påståendet svårt att bestrida. Den instrumentella rationaliseringen används genom att hänvisa till ett syfte eller en framtida effekt, som i sig egentligen består av en moralisk värdering, nämligen ”en attraktiv plats” och ”en miljö som skapar välmående och därigenom lärande”. Därmed legitimerar ÅA syftet och effekten, det vill säga förändringen och omorganiseringen som fastighetsstrategin medför, genom att hänvisa till något som anses vara moraliskt gott.

4.3 Utlåtanden av enheter inom ÅA: Diskursiv praktik

I det här avsnittet analyserar jag utlåtandenas tillkomstprocess, det vill säga syftet med dem, hur, när och var de publicerades, utlåtandenas sändare och mottagare, och konsumtionsförhållandena i relation till intertextualiteten. Syftet med utlåtandena är att från olika enheter inom ÅA ge ett ställningstagande för eller mot ÅA:s fastighetsstrategi samt att kommentera den och potentiellt framföra olika utvecklingsförslag för fastighetsstrategin. Utlåtandena publicerades mellan slutet av januari 2022 och början av mars 2022 och finns tillgängliga på ÅA:s intranät. De enheter vars utlåtanden jag analyserar här är CLL, FHPT, FNT, FPV, FSE, ÅAB och ÅAS. Det var fler enheter än dessa som skrev utlåtanden om ÅA:s fastighetsstrategi, men endast de uppräknade enheterna har tagits i beaktande i den genomarbetade fastighetsstrategin på det sättet att de finns med i referenslistan. Sändarna för utlåtandena är de uppräknade enheterna inom ÅA och mottagarna är ÅA eller ÅA:s ledningsgrupp, den grupp inom ÅA som är ansvarig för fastighetsstrategin. SÅA kan också ses som mottagare för utlåtandena, eftersom SÅA genom att vara ÅA:s hyresvärdar är en central del av sammanhanget. Inom mottagargruppen för utlåtandena kan övriga studerande och personal vid ÅA också inkluderas, samt möjligen också utomstående som är intresserade av diskussionen om ÅA:s fastighetsstrategi och förändringar inom ÅA. Dessa kan exempelvis vara ÅU, frilansande journalister eller andra intresserade.

Eftersom man endast kan läsa utlåtandena med inloggningsuppgifter till ÅA:s intranät kan man säga att konsumtionen av utlåtandena är begränsad för de som inte hör till ÅA-gemenskapen. Olika medier, till exempel ÅU, har dock rapporterat om vissa av utlåtandena, vilket betyder att allmänheten har fått kännedom om dessa texter. Eftersom utlåtandena genom sitt syfte är kommentarer och svar på fastighetsstrategin, en redan

publicerad text, kan man konstatera att de intertextuella förhållandena är invecklade. Genom att utlåtandena har fått uppmärksamhet i medier har nya texter skrivits om dem, och de här texterna har också kommenterats på nätet. Det här betyder att utlåtandena är ett led i en snårig intertextuell relation av texter som från början har inspirerats av ÅA:s fastighetsstrategi.

4.4 Utlåtanden av enheter inom ÅA: Text

Textanalysen är indelad i avsnitt enligt de olika delegitimeringsstrategierna, *avauktorisering*, *moralisk värdering*, *irrationalisering* och *mythopoesis*, med ett avslutande stycke om hur delegitimeringsstrategierna sammanblandas. I utlåtandena hittade jag inget tydligt exempel på ironi, vilket är orsaken till att jag utelämnar det avsnittet här.

4.4.1 Avauktorisering: Brist på dialog

Avauktorisering innebär att man kopplar någon annans förslag eller någon annans person till något slags negativ auktoritet (Gustafsson, 2009:165). Avauktorisering kan också ske i de fall då auktoritet anses ha använts på ett olämpligt eller felaktigt sätt (Ross & Rivers, 2016:5). I utlåtandena finns det några exempel på delegitimering genom avauktorisering. Till exempel kritiserar FSE ÅA för att fastighetsplaneringsprocessen har varit bristfällig, att tidsperioderna för dialog har varit för korta, att man har haft alltför få möjligheter att påverka innehållet och ”den fullständiga bristen av dialog med fakulteten FSE under beredningen av fastighetsplanen” (s. 2). FSE påpekar att ÅA:s strategi lyfter fram ”genomskinliga berednings- och beslutsprocesser” som en central målsättning, men detta har enligt FSE inte följts av ÅA (s. 2). Genom att kritisera ÅA för att inte följa sin strategi, det mest centrala styrdokumentet för ÅA, kan FSE visa exempel på att ÅA inte använder sin makt på ett lämpligt sätt och därmed delegitimerar ÅA:s planer genom avauktorisering.

FSE använder också avauktorisering genom att skriva ”den strategiska ledningen har fått klart underkänt i den senaste arbetsklimatundersökningen vid ÅA” (s. 2). FSE konstaterar att beredningsprocesser som inte möjliggör delaktighet och som inte åtminstone kan ta del av alternativa modeller i längden kommer att ”ytterligare minska tilltron till ledarskapet vid ÅA” (s. 3). Här kritiserar FSE ÅA:s ledarskap och beskriver ledarskapet

på ett sätt som gör att mottagaren får en bild av att ledarskapet inte går att lita på. Därmed visar FSE att ÅA inte använder sin makt på ett lämpligt sätt och resultatet är en delegitimering genom avauktorisering.

Ett annat exempel på delegitimering genom avauktorisering är när FSE refererar till två artiklar i ÅU enligt vilka SÅA inte verkar utöva påtryckningar på ÅA. Om detta skriver FSE dock följande:

- (14) Det är mycket oroväckande att slutsatserna i utkastet baseras på en analys från ett konsultföretag (Newsec) som samtidigt är ett aktivt, kommersiellt fastighetsinvesteringsbolag med starka intressen att öka användningen av outnyttjade byggrätter på attraktiva platser i stads kärnor (s. 3).

Här ifrågasätter och kritiserar FSE ÅA:s planeringsprocess och försöker delegitimera den genom att peka på olämpliga processer och olämplig användning av makt. FSE skriver inte rakt ut att det har skett yttre påtryckningar, men tonen i påståendet är misstänksam och gör att mottagaren får en bild av att processen kanske ändå inte har gått till så som den borde. Sammanfattningsvis kan jag konstatera att utlåtandena försöker avauktorisera ÅA:s fastighetsstrategi genom att peka på en total brist på dialog och olämplig användning av makt.

4.4.2 Delegitimerande moralisk värdering: Hänvisningar till Finlands historia

Moralisk värdering i delegitimerande syfte sker genom användning av värderande ord, uttryck och bildspråk i syfte att delegitimera motståndarens förslag eller text (Gustafsson, 2009:139). Det finns många exempel på delegitimering genom moralisk värdering i utlåtandena. Till exempel sker detta när CLL ifrågasätter den nya samarbetsmodellen med SÅA och skriver att den ses som en maktförskjutning där stiftelsen får mera makt över ÅA (s. 3). Om detta skriver CLL ”Är detta något som är behövligt, önskvärt och ändamålsenligt?” (s. 3). Här använder CLL de värderande adjektiven *behövlig*, *önskvärd* och *ändamålsenlig* för att ifrågasätta förändringen och förstärka sin ståndpunkt. Genom att CLL ifrågasätter maktförskjutningen kan det också tolkas som att de hänvisar till värdesystem, eftersom makt oftast ses som något negativt, i synnerhet om det innebär att man förlorar kontroll (Börjesson & Rehn, 2009:27).

Ett annat exempel på delegitimering genom moralisk värdering är exempel (15), där FHPT skriver:

(15) Campusmiljön kring Åbo Akademi reflekterar väl olika centrala skeden av Finlands historia från medeltiden framöver (s. 4).

Här sätter FHPT ÅA:s fastighetsplaneringsprocess i ett långsiktigt, historiskt perspektiv för att stå i motsats till snabba, kortsiktiga beslut. Samtidigt försöker FHPT väcka känslor om fosterländskhet – genom att skriva ut ”Finlands historia” och därmed involvera hela landet – för att legitimera sin ståndpunkt. I exempel (16) framhäver FSE samma poäng:

(16) De flesta av ÅA/SÅA:s byggnader präglar Finlands historiskt sett viktigaste kvarter kring Domkyrkan (s. 4).

FSE förstärker poängen i exempel (16) genom att dessutom hänvisa till ÅA:s strategi, enligt vilken ÅA har ”ett kulturbärande ansvar i Svenskfinland” (s. 4). FSE skriver att det ansvaret också bör gälla ”ett ansvar över det historiska kulturarv som bildas av en av Nordens vackraste campusmiljöer” (s. 4). Här refererar FSE till ÅA:s strategi för att kritisera ÅA och visa att ÅA bör handla på ett annat sätt. För att legitimera sin ståndpunkt använder FSE värdeladdade ord som ”historiskt kulturarv” och ”Nordens vackraste campusmiljö” och tilltalar därmed en fosterländsk stolthet, som samtidigt som den legitimerar FSE:s ståndpunkter delegitimerar ÅA:s ståndpunkter.

Medan FHPT och FSE tar upp det historiska för att legitimera sina egna ståndpunkter använder FNT det historiska på ett mycket nedtonat sätt. Exempel (17) synliggör detta:

(17) De historiska byggnaderna som ÅA hyr av SÅA är en viktig del av vårt campus i Åbo och har till viss mån format eller åtminstone påverkat akademins identitet (s. 2).

Uttrycken ”till viss mån” och ”åtminstone påverkat” gör att FNT:s position inte alls blir ett lika starkt ställningstagande som FHPT:s och FSE:s synvinklar. I stället för att fokusera på ”de historiska kvarteren” betonar FNT huvudbyggnadens värde genom att beskriva den som ett ”landmärke i Åbo”, som ett ”varumärke för akademien” och ”Huvudbyggnadens symbolvärde är högt och bör tas på allvar.” (s. 2). Orden landmärke,

varumärke och symbolvärde visar tydligt FNT:s position gällande ÅA:s huvudbyggnad: det är dumt att göra sig av med den.

Utlåtandena har inte många exempel på delegitimering genom språkliga bilder men det finns ett exempel i FPV:s utlåtande. FPV skriver att ÅA bör planera utrymmen ”enligt behov och inte enligt något ”osthyvel”-förfarande” (s. 2). Här kritiserar FPV ÅA:s planerade åtgärder genom att se dem som för långt gångna och att ÅA skär av för mycket. Det här kan tolkas som en attityd att ÅA inte bryr sig eller att ÅA obetänksamt går vidare med planerna och bara ”hyvlar” bort utrymmen. Sammanfattningsvis kan jag konstatera att utlåtandena delegitimerar ÅA:s fastighetsstrategi med moralisk värdering i delegitimerande syfte genom att betona värderande adjektiv, genom att hänvisa till en historisk diskurs och genom specifika ordval som signalerar attityd.

4.4.3 Irrationalisering: Hänvisningar till ekonomi och ”bräckliga data”

Delegitimering genom teoretisk rationalisering innebär att man försöker få motståndarens förslag eller argument att framstå som ologiska, osanna eller oförnuftiga (Gustafsson, 2009:156–157). Den här delegitimeringen kan också förekomma genom att man ifrågasätter sanningsgrunden eller verklighetsgrunden av ett förslag, vilket leder till att förslaget blir svårt att rationalisera (Ross & Rivers, 2016:8). I utlåtandena från fakulteterna, CLL, ÅAB och ÅAS finns flera exempel på försök på delegitimering av ÅA:s fastighetsstrategi, och därmed delegitimering av ÅA:s planer på förändring, genom teoretisk rationalisering. Till exempel utförs detta genom att hänvisa till ekonomi, hyror eller siffror. I exempel (18) kritiserar CLL ÅA:

- (18) Rent ekonomiskt blir åren 2025–2027 svåra att jämföra för det är där som det enligt tabellen sker ett skifte i hur stiftelsen uppbär hyror av ÅA. Siffrorna säger inte hela sanningen, då intäktssidan inte presenteras (s. 4).

Genom att skriva att hela sanningen inte presenteras antyder CLL att ÅA håller undan viktig information, att det finns en avsaknad av sanning i ÅA:s presentation. Det här gör att ÅA:s synpunkter i högre grad kan ifrågasättas och dessutom framstå som osanna. Ett annat exempel på hur utlåtandena delegitimerar ÅA:s planer med teoretisk rationalisering är genom hänvisningar till att diskussionen saknar transparens. Exempel (19) och (20) visar hur FHPT tar upp detta:

(19) En övergripande svårighet då det gäller att ta ställning till fastighetsplanen är att det inte finns någon klar information och ingen transparens om vad nybygget i kvarteret Stjärnan ska användas till, samt hur det inverkar på övrig användning och utveckling av fastigheter (s. 2).

(20) Överlag är planen mycket vag och vi saknar konkreta uppgifter om hurdana utrymmen som behövs i framtiden och om hur besluten kommer att fattas etc (s. 1).

Exempel (19) och (20) demonstrerar hur FHPT kritiserar ÅA genom att hänvisa till att ÅA inte ger någon klar information och att konkreta uppgifter om utrymmen och om beslutsfattandet saknas. Det här kan tolkas som delegitimering genom teoretisk rationalisering, eftersom FHPT verkar anse att ÅA undanhåller viktig information om de sanningar som besluten grundar sig på. Det här kan dock också ses som ett exempel på avauktorisering, eftersom FHPT hänvisar till avsaknaden av transparens, vilket i sin tur kan tolkas som att ÅA använder sin makt på ett olämpligt sätt genom att inte inkludera viktiga parter i diskussionen.

Ytterligare ett exempel på hur utlåtandena delegitimerar ÅA:s planer genom teoretisk rationalisering är med hänvisningar till otillräcklig eller felaktig bakgrundsinformation. Det här gör till exempel FSE genom att hänvisa till en enkätundersökning som de själva har genomfört och där resultaten visar att 82 % av FSE:s personal är mycket nöjda eller ganska nöjda med sina nuvarande arbetsutrymmen (s. 9). Enligt undersökningen är endast 15 % av FSE:s personal intresserade av att flytta till nya utrymmen ifall detta också skulle betyda minskade verksamhetsutrymmen (s. 10). Genom att presentera den här undersökningen, där en stor majoritet av personalen är nöjda med sina arbetsutrymmen, visar FSE "hur det verkligen är" och gör därmed ÅA:s resonemang ologiskt och oförnuftigt. Varför skulle man flytta från en byggnad om alla redan är nöjda med utrymmena?

Delegitimering genom strategin irrationalisering kan också utföras genom syfteskonstruktion och effektbeskrivningar, då man antingen omtolkar eller omformulerar någon annans förslag eller beslut, eller framställer effekten av någon annans förslag eller beslut på ett negativt och delegitimerande sätt (Gustafsson, 2009:157–158).

Delegitimering genom syfteskonstruktioner utförs i exempel (21) där FSE skriver följande:

- (21) Koncentrationen på Biskopsgatan är en påklistrad målsättning eftersom stora delar av ÅA – med stora nytsastningar eller renoveringar (Geohuset, Aurum) i själva verket ligger utanför de planerade lösningarna och andra delar som man planerar avstå ifrån finns däremot inom området (Domvillan, Tryckerihuset) (s. 10).

I exempel (21) kritiserar FSE ett av ÅA:s fastighetsstrategis mål och syften, att koncentrera verksamheten på Biskopsgatan, genom att i genomgången visa att syftet inte håller eftersom fastigheter som ÅA satsar på ligger utanför området, medan fastigheter ÅA planerar att avstå ifrån ligger inom området. Genom att omformulera ÅA:s fastighetsstrategis målsättning lyckas FSE beskriva målsättningen som ologisk och osann och därmed delegitimerar FSE ÅA:s planer.

FSE tar också upp att ÅA:s fastighetsstrategi förutsätter ”friska utrymmen”, men att ÅA inte nämner cyklotronen som blir kvar i byggnaden (s. 5). FSE skriver att utkastet till fastighetsplanen borde ha svarat på frågorna hur säker en inneslutning av strålningskällan är i framtiden, hur strålningsnivåerna kommer att uppföljas och vilka risker strålningen medför för medarbetarnas hälsa (s. 5). Här tolkar FSE ett av ÅA:s syften och visar hur syftet leder till en negativ effekt, eftersom ÅA inte på ett tillfredsställande sätt har följt upp ett av sina syften. Därmed kan FSE delegitimera ÅA:s planer, med en syfteskonstruktion och medföljande effektbeskrivning.

Det finns också exempel på delegitimering genom effektbeskrivning i utlåtandena. Till exempel utförs detta genom att hänvisa till otillräcklig eller felaktig bakgrundsinformation. FSE kritiserar det faktum att ÅA har mätt personalens intresse och möjligheter att öka distansarbetet mitt under Covid-19-pandemin och att resultaten för den undersökningen fungerar som bas för framtiden (s. 4–5). FSE skriver följande:

- (22) Det är ohållbart att förlita sig på bräckligt data som samlats under en process vars effekter inte ännu kan ses (s. 5).

Även om syftet i exempel (22) inte är tolkat negativt (FSE varken nämner eller kritiserar ÅA:s planer), tolkas effekten negativt eftersom resultaten av undersökningen presenteras som otillförlitliga och därmed ologiska. Genom att presentera ÅA:s bakgrundsinformation som otillförlitlig och ologisk kan FSE delegitimera ÅA:s planer eftersom det inte är förnuftigt att besluta något baserat på ologisk och otillförlitlig information. Därmed delegitimerar FSE ÅA:s planer genom delegitimeringsstrategin effektbeskrivning. Det här kan också ses som ett exempel på delegitimering genom moralisk värdering, eftersom FSE använder de negativt klingande orden ”ohållbar” och ”bräcklig” för att visa att ÅA:s planer är ologiska, oförnuftiga och helt enkelt dåliga och därmed ytterligare delegitimera ÅA:s ståndpunkter.

Ytterligare ett exempel på hur utlåtandena delegitimerar ÅA:s planer genom effektbeskrivning är med hänvisning till att processen är bakvänd och att fler utredningar behövs innan man kan fatta beslut. Exempel (23) demonstrerar hur FHPT skriver:

(23) Hur kan man överhuvudtaget först fatta beslut om vilka byggnader Akademin i framtiden ska finnas i och först i ett senare skede planera användning av dessa byggnader? Det här uppfattas som en mycket bakvänd process (s. 2).

Genom att hänvisa till processen som bakvänd beskriver FHPT effekten av ÅA:s planer på ett negativt sätt, och därmed delegitimerar FHPT ÅA:s planer. Sammanfattningsvis kan jag konstatera att utlåtandena flitigt använder sig av både teoretiska rationaliseringar och syftes- och effektbeskrivningar för att delegitimera ÅA:s fastighetsstrategi. Detta sker genom irrationaliseringar som bland annat hänvisar till ekonomi, till avsaknad av eller otillräcklig bakgrundsinformation, till påklistrade målsättningar och till bakvända processer.

4.4.4 Mythopoesis: Varningsberättelser

Utlåtandena innehåller en hel del exempel på delegitimeringar genom mythopoesis. Dessa exempel består av varningsberättelser och konstrueras på följande sätt ”om man inte gör x riskerar y att ske”. Till exempel använder FHPT delegitimeringsstrategin varningsberättelser när de hänvisar till ett avtal mellan staten och stiftelsen att Tryckerihuset, Domvillan och Fä-huset är byggnader som ÅA enligt avtalet ska få använda vederlagsfritt (s. 2). Exempel (24) åskådliggör ett påstående i FHPT:s utlåtande:

(24) (...) om vi inte till fullt respekterar donatorernas vilja kan det skada förtroendet för både Åbo Akademi och Stiftelsen för Åbo Akademi och i framtiden minska potentiella donatorers vilja att stöda ÅA (s. 2–3).

Såsom exempel (24) demonstrerar anser FHPT att donatorernas vilja borde respekteras i högre grad och hänvisar till risken att ÅA i framtiden förlorar potentiella donatorer. Genom detta delegitimerar FHPT ÅA:s beslut att ge upp byggnader, samtidigt som FHPT legitimerar åsikten att kritisera ÅA. Exempel (25) visar hur FSE delegitimerar ÅA:s fastighetsstrategi genom mythopoesis:

(25) Till denna helhet hör naturligtvis historiskt betydande fastigheter och byggnader som under ÅA:s dryga hundraåriga existens har donerats för Åbo Akademis användning av vetenskapens mecenater. Att ”*värna om relationerna med alumner [...] donatorer och övriga finansiärer*” (ÅA/FS) ses i fastighetsstrategin som centralt, vilket måste också ses i en historisk kontext, något som planen inte beaktar. Skadan av dåligt förberedda och ogenomtänkta lösningar kan vara avgörande inte enbart gällande tilliten från möjliga donatorer utan också för personal- och studentrekryteringen i framtiden. (s. 4).

I exempel (25) kontrasterar FSE den historiska kontexten med fastighetsstrategin och ser den i relation till donatorer och övriga finansiärer, precis som FHPT gör i exempel (24). FSE förstärker dock detta med en varningsberättelse om att det också kan påverka tilliten för personal- och studentrekrytering i framtiden. Sammanfattningsvis kan jag konstatera att utlåtandena använder mythopoesis i form av varningsberättelser som ofta utmynnar i att ÅA på ett eller annat sätt kommer att förlora tilliten av potentiella donatorer och att fastighetsstrategin med sina förändringar kommer att ha konsekvenser för personal- och studentrekryteringen i framtiden.

4.4.5 Blandning av delegitimeringsstrategier i utlåtandena

Ett exempel på delegitimering genom blandade delegitimeringsstrategier visar exempel (26), där FSE skriver följande:

(26) Utkastet använder mycket selektivt ÅA:s styrdokument och andra existerande utredningar för att motivera bygget av Stjärnan framom redan existerande historiska, rätt nyligen renoverade och fullt användbara fastigheter (s. 3).

I exempel (26) kritiserar FSE ÅA för att använda styrdokumenterna på ett snävt sätt, det vill säga på ett olämpligt sätt. Därmed kan synpunkten ses som delegitimering genom avauktorisering. FSE använder också de värderande orden ”rätt nyligen” och ”fullt användbara” för att delegitimera planerna på att avstå från byggnader som uppenbarligen är i gott skick. Således förstärker FSE sitt ställningstagande med moralisk värdering och genom detta delegitimerar FSE också ÅA:s planer.

FSE tar också upp att ÅA:s fastighetsstrategi lyfter fram FN:s hållbarhetsmål, men att utkastet till fastighetsplanen endast ser hållbarhet ”ur ett ekonomiskt perspektiv och ett begränsat miljöperspektiv” (s. 3). Exempel (27) och (28) visar hur FSE förstärker delegitimeringen:

(27) Analysen förblir därför ändamålsökande och svag utan den bredd som behövs som underlag för ett informerat beslut för verksamhetens del (s. 3).

(28) Hållbarhet är ett mycket bredare begrepp än vad som nu kan läsas i utkastet (s. 3).

Här tar FSE upp ett syfte med fastighetsstrategin, det vill säga hållbarhet, och visar hur effekten av syftet blir negativ på grund av att ordet hållbarhet definieras för snävt. Det här kan tolkas som en syfteskonstruering med effektbeskrivning, det vill säga delegitimering genom irrationalisering. FSE använder också orden ”begränsad” och ”svag”, negativt laddade ord som delegitimerar ÅA:s handlande genom moralisk värdering.

4.5 Nyhetsartiklar och kommentarer: Diskursiv praktik

Det här avsnittet inleds med en kort diskussion om hur masskommunikation har utvecklats i dagens samhälle, eftersom det ger en förståelsegrund för relationerna mellan den diskursiva praktikens analyskategorier produktion, distribution och konsumtion. Därefter beskriver jag nyhetsartiklarnas och kommentarernas tillkomstprocess, det vill säga deras syften, hur, när och var de publicerats, deras sändare och mottagare samt artiklarna i förhållande till intertextualitet.

Seppänen & Väliaverronen (2012:20–35) konstaterar att begreppet masskommunikation syftar på sådan kommunikation som distribueras till en bred publik där medlemmarna

vanligtvis inte känner varandra. Masskommunikation är traditionellt sett baserad på etablerade produktions- och distributionsprocesser, till exempel tidningar eller radio. I dagens samhälle kan man dock tala om *konvergenskultur*, som syftar på ett fenomen där gränsen mellan medieproducenter och mediekonsumenter suddas ut. Det här sker i och med att användare både kan producera och distribuera innehåll gratis via internet. Det betyder att själva interaktionen och innehållsproduktionen inte längre kan skiljas från varandra, eftersom man nätverkar och skapar gemenskaper samtidigt som man skapar innehåll. (Seppänen & Väliaverronen, 2012:20–35.)

Medan nyhetsartiklarna kan sägas tillhöra den traditionella masskommunikationen, så passar kommentarerna till artiklarna bättre in på den senare versionen av kommunikation, som begreppet konvergenskultur avser. Vem som helst kan kommentera artiklarna och når då ut till alla som läser artiklarna. I det här fallet har de personer som kommenterar inte skapat en egen publik, utan de drar nytta av den publik som det etablerade mediebolaget Yle har skapat. I princip kan personerna som kommenterar skriva vad de vill, men de styrs ändå till viss del av Yle. För det första är kommentarerna svar eller reaktioner på ett särskilt ämne som det har rapporterats om. För det andra är kommentarerna i regel förhandsmoderade, det vill säga de granskas innan de publiceras. För det tredje finns det några regler som kommentatorerna måste följa. Reglerna inkluderar att man ska uppträda respektfullt och artigt mot andra kommentatorer, att man ska hålla sig till ämnet och att man inte ska publicera sådant innehåll som kränker integriteten eller människovärdet. Enligt Yles diskussionspolicy publiceras inte kommentarer som innehåller diskriminering, som uppviglar till våld eller som underblåser hat mot en individ eller en folkgrupp. Det finns även en varning om att Yle har makten att blockera användare ”som gör sig skyldiga till allvarliga eller upprepade övertramp” (Yle, 2024).

Nyhetsartiklarna har publicerats under 2021 och 2022, den första artikeln så tidigt som 19.01.2021 och den sista 23.09.2022. Kommentarna till artiklarna har i regel publicerats samma dag som artiklarna eller inom några dagar efter publiceringen. Syftet med de flesta kommentarerna är att kritisera ÅA:s fastighetsstrategi och ÅA:s planer på förändring. Orsaken till att man väljer att kommentera en artikel kan vara att man vill delta i debatten och få utlopp för sin egen åsikt, diskutera ämnet med likasinnade och möjligen påverka diskussionen i hopp om att det ska leda till konkreta förändringar. Mottagarna är både de

andra som kommenterar artiklarna och de som läser artiklarna. Som kommentator har man en relativt bred mottagargrupp, förutsatt att de som läser artikeln också läser kommentarerna. För att läsa kommentarerna måste man oftast klicka på knappen ”diskussion” som finns nere på sidan där artikeln tar slut. Den här funktionen kan möjligtvis leda till att vissa som läser artikeln väljer att inte läsa kommentarerna.

Nyhetsartiklarna och kommentarerna har komplexa intertextuella relationer. Nyhetsartiklarna handlar om fastighetsstrategin, beskriver utlåtandena av enheter inom ÅA eller innehåller intervjuer med centrala personer inom ÅA och ämnesföreningar, såsom undervisande eller administrativ personal, och studerande. Kommentarerna fungerar som svar eller reaktioner på en specifik artikel, men de hänvisar förstås också tillbaka till fastighetsstrategin. Kommentatorerna har i flera fall citerat något ur artiklarna och svarat på det, så att synpunkterna tydligt ska komma fram. Kommentatorerna har också i vissa fall svarat på varandras kommentarer och det finns dessutom en funktion där man kan ”gilla” andras kommentarer. Det här betyder att diskussionen har ett myller av intertextuella relationer vilket leder till att en artikel eller kommentar knappast läses och tolkas för sig, utan kommentarerna och artiklarna hänvisar till, syftar på och tolkas i relation till alla andra texter som redan publicerats om ämnet.

4.6 Nyhetsartiklar och kommentarer: Text

Textanalysen är indelad i avsnitt enligt de olika delegitimeringsstrategierna *avauktorisering*, *delegitimerande moralisk värdering*, *irrationalisering*, *mythopoesis* och *ironi*. De olika delegitimeringsstrategierna i nyhetsartiklarna, och speciellt i kommentarerna, förekommer intimt sammankopplade. Därför tar jag emellanåt upp hur en viss kommentar kan tolkas enligt en annan delegitimeringsstrategi än den specifika delegitimeringsstrategi som diskuteras i det avsnittet. Det här är också orsaken till att jag inte avslutar med ett avsnitt om sammanblandning av delegitimeringsstrategier i nyhetsartiklarna och kommentarerna. Eftersom nyhetsartiklarna i regel är kortare än samlingen av kommentarer på en artikel presenterar jag kort först vad som kritiseras i artiklarna och därefter de kommentarerna som kan kopplas ihop med ämnet och med den specifika delegitimeringsstrategin i fråga.

4.6.1 Avauktorisering: Brist på tillit

Avauktorisering används som delegitimeringsstrategi till exempel med hänvisningar till att ÅA inte lyssnar på studerande och att det inte finns garantier för att fastighetsplanerna innebär att det blir bättre för studerande. Till exempel intervjuas Veera Granroth, dåvarande styrelseordförande för ÅAS, och hon tar upp Aurum som exempel (29):

(29) Det är inte så länge sedan Aurum byggdes, och trots att studerande fick vara med i diskussionerna så var det i slutändan inte mycket som togs i beaktande.

Exempel (29) åskådliggör att tilliten till ÅA är bräcklig eftersom det, enligt Granroth, inte var mycket som togs i beaktande förra gången studerande fick vara med i diskussionerna. Tilliten till ÅA är också något som ifrågasätts i kommentarerna. I en av artiklarna på Ylewebben kommenterar prorektor Stefan Willför att han är förvånad över att studentkåren reagerade så starkt på ÅA:s fastighetsstrategi. I en annan artikel konstaterar styrelseordförande Thomas Wilhelmsson att han uppfattar det som om planerna endast fått lite kritik. Både Willförs och Wilhelmssons kommentarer kritiseras flera gånger i materialet. Exempel (30) demonstrerar kritik mot Willförs kommentar:

(30) Detta kan ju inte vara en överraskning om det inte är så att de helt enkelt valt att inte lyssna på föreningarna. Det har konstant lyfts att ÅA inte kommunicerar till föreningarna vad som sker med utrymmen ämnade för studeranden och föreningar, och ingen förening har hittills ställt sig positivt till att bli av med sina utrymmen.

Genom att hänvisa till att ÅA medvetet väljer att inte lyssna på föreningarna och dessutom inte kommunicerar tillräckligt mycket om förändringarna avauktorerar skribenten ÅA, eftersom ÅA då kan konstateras använda sin makt på ett olämpligt sätt. Genom att skriva att det ”inte kan vara en överraskning” konstruerar skribenten påståendet som en sanning med hjälp av det modala hjälp verbet *kan* och det blir därmed omöjligt för ÅA:s ledning att ha undgått kritiken mot deras planer på förändring. Enligt skribenten har det dessutom regelbundet lyfts upp att ÅA inte kommunicerar tillräckligt bra om sina planer på förändring. Skribenten lyfter också fram att ingen förening hittills har ställt sig positivt till att bli av med sina utrymmen, vilket kan ses som en delegitimering av ÅA genom en legitimering av det egna påståendet med en hänvisning till konformitet, och det stärker det egna argumentet om att ÅA agerar på ett felaktigt sätt. Exempel (31) är i samma stil:

(31) Nog måste ju ledningen vara medvetna om att de under många år har avskaffat studerandes olika sociala utrymmen.

Genom att använda det modala hjälpverbet *måste* kritiserar skribenten ÅA:s ledning. Skribenten framställer informationen på ett sätt så att det återigen blir omöjligt för ÅA att ha missat att de under många år har avskaffat studerandes sociala utrymmen. Exempel (32) kritiserar Wilhelmssons kommentar och kritiserar ÅA:s ledning ur en annan vinkel:

(32) Det är skrämmande att Wilhelmsson uppfattar att det inte förekommit mer än ”lite kritik”. Det tyder på att den information som delgetts honom har varit kraftigt filtrerad och vinklad.

I exempel (32) anklagar skribenten ÅA för att filtrera och vinkla information, vilket är en relativt hård anklagelse. Skribenten förstärker anklagelsen genom att beskriva situationen som ”skrämmande”. Exempel (33) kritiserar både ÅA och Kåren:

(33) Hur kan ledningen vara förvånad? Detta har ju pågått ganska länge. En sak jag funderat på är vad som kommer att ske med donationerna ÅA tigger om i sociala medier lite hela tiden ifall utexaminerade inte fått det starka band till akademien och studierna som studerandetrymmena hittills skapat. På samma gång borde även Kåren ta i hårdare. ÅA:s starka sida har ju varit just studielivet och gemenskapen, vad finns kvar ifall det faller bort?

Förutom att kritisera ÅA:s ledning innehåller exempel (33) också andra delegitimeringar. Skribenten antyder att ÅA:s planer på förändring eventuellt leder till att studerande inte utvecklar ett lika starkt band till akademien som de gjort tidigare, vilket i längden kan påverka donationer och leda till att donationerna i framtiden minskar. Det här kan ses som ett exempel på mythopoesis, en varningsberättelse, som visar hur ÅA:s beslut strider mot skribentens värderingar och därför innehåller en varning om hur det kan gå då ÅA agerar på ett oönskat sätt. Varningsberättelsen slutar dessutom i ett potentiellt mardrömsscenario i och med att skribenten frågar sig vad som finns kvar om studielivet och gemenskapen faller bort. Förutom avauktorisering och mythopoesis använder skribenten moralisk värdering i delegitimerande syfte för att ytterligare förstärka sitt argument. Genom att använda uttrycken ”tigga” och ”ta i hårdare”, som signalerar en negativ attityd, visar skribenten sin position och framställer både ÅA och Kåren i ett negativt ljus.

Kritik mot studentkåren förekommer också genom att kritisera studentkårens representanter och ifrågasätta om man kan lita på studentkåren som en intressebevakare. Exempel (34) och (35) demonstrerar detta:

(34) Man undrar ju vilka representanter som studentkåren utser om de inte förmår lyfta upp problem av den här kalibern.

(35) Men om inte de studerande som är utsedda till arbetsgrupperna som hanterar dessa frågor sagt någonting, hur mycket kan man då lita på studentkåren som en intressebevakare? Studentkåren som dessutom har en egen representant inom universitetets ledning, utöver de olika studerande som utses till arbetsgrupper och andra organ.

Exempel (34) och (35) visar att kommentatorerna inte håller tillbaka kritiken mot någon aktör i sammanhanget. Både Studentkåren och dess representanter i olika arbetsgrupper kritiseras. Tonen i exempel (35) går mot spekulativ då skribenten ifrågasätter huruvida man kan lita på studentkåren som intressebevakare, speciellt med tanke på tillägget, där skribenten konstaterar att Studentkåren har en egen representant inom universitetets ledning. Kritiken kan tolkas som avauktorisering eftersom skribenten ifrågasätter Studentkårens förmåga att agera, på enligt skribenten förväntade sätt, i situationer där man som innehavare av en specifik maktposition bör agera på specifika sätt. Eftersom Studentkåren nu inte agerar som förväntat kan skribenten hålla det emot den och försöka delegitimera den genom det faktumet.

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att delegitimeringsstrategin avauktorisering används i nyhetsartiklarna och i kommentarerna för att delegitimera främst ÅA, men också ÅAS. Detta sker genom hänvisningar till brist på tillit och brist på lämpligt agerande i olika situationer. Vissa hänvisningar konstrueras som sanningar genom användning av modala hjälpverb såsom ”kunna” och ”måste”. Enligt van Leeuwen (2008:106) innehåller legitimeringsstrategin auktorisering oftast någon form av modalitet i kategorin förpliktelse. Det här kan tyda på att avauktorisering konstrueras på ett liknande sätt som dess motsvarighet.

4.6.2 Delegerande moralisk värdering: Negativt laddat språk

Moralisk värdering i delegerande syfte åskådliggörs i artiklarna genom användning av negativt laddade ord och bildspråk. Den nya fastighetsstrategin beskrivs till exempel som ”en kalldusch”, som ”våldigt lös” och ”lite tunn”. Flera är också ”skeptiska” till flytten från ASA-huset och uttrycker att det är ”synd” att ÅA lämnar de gamla byggnaderna. Medan den nya byggnaden som planeras beskrivs som ”steril” beskrivs däremot ASA-huset som ”vacker och bekväm” med ”en sorts gammaldags charm”. Det hänvisas också till att de gamla byggnaderna ”bidrar till ÅA-andan” och ”tillför något speciellt”.

I kommentarerna uttrycks delegerande moralisk värdering också genom användning av negativt laddade ord, uttryck och bildspråk. Det här används till exempel då kommentarerna kritiserar SÅA och ÅA. Exempel (36) demonstrerar detta:

(36) Bra kommentarer ovan. Tillägger att ÅA och stiftelsen de senaste åren har hanterat studenternas fritid mycket illa, styvmoderligt och snorkigt. Kanslierna är färre. Flera föreningar samsas om ett, vilket betyder att egna verksamheter inte kan utvecklas som förr, gemenskaperna lider. Studentkörerna har trängts. ÅA har varit känt som det bästa universitetet också då man tänker på studentlivet. Det här har inte endast naggats i kanterna, utvecklingen har varit mer drastisk. Visst kan man säga att det kostar pengar att korrigera, men man kastar *mycket* ut med badvattnet ifall endast det är rättesnöret.

Skribenten väljer orden ”mycket illa”, ”styvmoderligt” och ”snorkigt” för att beskriva hur ÅA och stiftelsen under de senaste åren har hanterat studerandes fritid. Ordvalen signalerar en ytterst negativ bild av ÅA:s och SÅA:s relation till studentföreningarna. Skribenten uttrycker också att ”gemenskaperna lider” och att studentlivet inte endast ”naggats i kanterna” utan att utvecklingen har varit ”mer drastisk”. Skribenten avslutar med att skriva att man ”kastar mycket ut med badvattnet” om endast pengar ses som rättesnöret. I sig är kommentaren genomgående negativ och reflekterar en verkligt dålig bild av ÅA och SÅA, vilket är precis vad skribenten vill. Exempel (37) kritiserar Aurum med samma delegeringsstrategi:

(37) Sen kan man titta lite närmare på vissa detaljer. Varför stiger hyran på "Aurum" trots alla inbesparingar (vad är Aurum?). En felinvestering, ett fuskbygge med läckage, eller något annat? Synd i alla fall att Akademin minskar sin profil.

Genom ordvalen "felinvestering" och "fuskbygge med läckage" beskriver skribenten effektivt Aurum i negativ ton. Förutom negativt laddade ord har kommentarerna också exempel på olika metaforer och språkliga bilder, som bidrar till att delegitimera ÅA:s planer på förändring. Exempel (38) visar detta:

(38) Bra att vi inom personalen ryter till och att pressen uppmärksammar detta. Konstigt nog får den nuvarande ÅA-ledningen ta smällen för dessa planer trots att det i första hand är ÅA-stiftelsen som tagit initiativet till denna fastighetsstrategi genom diverse beställningsarbeten av "oberoende konsulter" redan för flera år sedan.

Uttrycket "ryter till", "ta smällen" och användandet av citationstecken i sammanhang med oberoende konsulter uttrycker väl skribentens attityd. Skribenten är nöjd över att personalen säger ifrån, men missnöjd över att det är den nuvarande ÅA-ledningen som kritiseras för planerna. Skribenten lyfter upp att det är SÅA som i högre grad bör "ta smällen", alltså att man i högre grad bör kritisera SÅA för fastighetsstrategin. Genom att använda citationstecken betonar skribenten de "oberoende konsulterna" på ett sätt som kan tolkas som ironi – det vill säga att konsulterna inte alls är oberoende – och som att skribenten uttrycker misstänksamhet mot konsulterna och deras avsikter.

Skiljetecken används också för att framhäva attityd i kommentarerna. Exempel (39) åskådliggör det:

(39) Det här är helt sjukt! Det finns redan för lite utrymme i Aurum och vad har de tänkt göra med hela samhällsvetenskapliga fakulteten som för tillfället finns i Asa?! Förstår att det är akademien som styr men det här kommer inte att fungera.

Här beskriver skribenten ÅA:s planer som *sjuka*. Genom att använda dubbla skiljetecken framhäver skribenten sin oro och kritik mot ÅA:s planer. Skribenten konstaterar ändå att hen förstår att det är ÅA som bestämmer, dock avslutar skribenten med förutsägelsen att förändringarna inte kommer att fungera. Sammanfattningsvis kan jag konstatera att

delegitimerande moralisk värdering i artiklarna och kommentarerna uttrycks genom negativt laddade ord, uttryck och bildspråk samt genom användning av skiljetecken.

4.6.3 Irrationalisering: Hänvisningar till miljö och imageförlust

Irrationalisering genom effektbeskrivning är en vanlig delegitimeringsstrategi både i artiklarna och i kommentarerna. I artiklarna framförs till exempel att ÅA inte längre kommer att locka studenter i samma omfång ifall studielivet skärs ner. Kommentarererna hänvisar till exempel till miljön och ekologi för att delegitimera ÅA:s planer på att bygga nytt. Exempel (40) visar detta:

(40) ÅA:s ledning lever nog i sin egen värld. Det skulle finnas goda möjligheter att utveckla de befintliga byggnaderna. Det skulle dessutom vara klimatsmart i dessa tider då det råder materialbrist och universitetet i sin egen strategi vill bidra i kampen mot klimatförändringen. Varför hänger fastighetsstrategin i strid mot ÅA:s klimatstrategi? Konstigt. Eller är klimatförändringen något sådant som hålls framme i festtal?

Skribenten kommenterar att ÅA:s ledning lever i en egen värld, eftersom det finns möjligheter att utveckla de befintliga byggnaderna, vilket skulle vara klimatsmart. Därefter hänvisar skribenten till ÅA:s strategi och ifrågasätter varför fastighetsstrategin strider mot ÅA:s klimatstrategi. Den sista kommentaren kan ses som ett ironiskt yttrande där skribenten hånar ÅA genom att skriva att klimatförändringen endast är något som tas upp i festtal. Klimatet tas också upp i följande exempel (41):

(41) Hur ekologiskt är det här? Ska man återigen bygga nya hus och använda mer byggnadsmaterial och energi? Trodde man satsade på ekologi och klimathållbarhet vid ÅA men de lär vara enheter något man håller framme i festtal. Återigen något nybygge som inte håller och mer slöseri på naturresurser.

Skribenten ifrågasätter hur ekologiska planerna på att bygga nytt är. Skribenten tar upp samma sak som den föregående kommentaren och kritiserar ÅA för att bara betona ekologi och klimathållbarhet i sina festtal. Genom att betona hållbarhet för miljön och ekologi, effekter som enligt kommentarerna inte beaktas tillräckligt mycket, delegitimerar kommentarerna effektivt ÅA:s fastighetsstrategi. Effektbeskrivningar

förekommer även då det hänvisas till huvudbyggnadens betydelse för ÅA. Exempel (42) visar detta:

(42) Rent symboliskt har det väldigt stor betydelse t.ex. hur huvudbyggnaden ser ut. ÅA:s huvudbyggnad är en ikon. Jämför till t.ex. Åbo universitets moderna skapelse. Berättar väldigt mycket om universitetens bakgrund och värden. Om ÅA överger den nuvarande huvudbyggnaden och flyttar den till en modern glasbur så är det nog en väldigt, väldigt stor imageförlust som inte går att mäta i pengar.

Skribenten kritiserar ÅA:s planer på att ge upp huvudbyggnaden genom att beskriva effekten som ”en väldigt, väldigt stor imageförlust som inte går att mäta i pengar”. Effektbeskrivningen förstärks med moralisk värdering i delegitimerande syfte. Skribenten hänvisar till Åbo universitets ”moderna skapelse” och beskriver ÅA:s planerade nya byggnad som en ”modern glasbur” för att effektivt delegitimera de nya byggnaderna. I motsats till de nya byggnaderna beskrivs huvudbyggnaden som en ”ikon” för att visa värdet och vikten av den och samtidigt låta mottagaren förstå hur oförnuftigt det är att ge upp byggnaden. Sammanfattningsvis kan jag konstatera att artiklarna och kommentarerna innehåller flera exempel på irrationaliseringar, som främst yttras genom hänvisningar till klimathållbarhet och till symbolik.

4.6.4 Mythopoesis: Mardrömsscenarier och moraliseringar

Delegitimering genom mythopoesis sker framför allt genom att erbjuda så kallade framtidsscenarier, speciellt sådana som kan eskalera till mardrömsscenarier. Det finns flera exempel på detta i kommentarerna, däremot har jag inte hittat belägg på mythopoesis i delegitimerande syfte i artiklarna. Ett vanligt mönster för kommentarerna är att de kritiserar ÅA eller SÅA på olika punkter och sedan avslutar kommentaren med ett potentiellt mardrömsscenario. Exempel (43) visar detta:

(43) Man borde gå igenom de juridiska dokument som Stiftelsen besitter och se på vilka villkor de fått ta emot de gamla byggnaderna som donation. Jag befärrar att de flesta donationerna är försedda med en randanmärkning om att donationen skall användas ”Åbo Akademi” till fromma. Är det då fullt rätt att man som hyresvärd skor sig på Akademin med hur höga vederlag som helst? Håller man på att lägga ner hela Åbo Akademi?

Skribenten uppmuntrar en granskning av SÅA:s juridiska dokument gällande donationerna till ÅA. Genom att använda verbet ”befarar” uttrycker skribenten en misstänksam attityd mot SÅA och menar att de inte följer donationsvillkoren på rätt sätt. Skribenten antyder att SÅA gör fel genom att de ”skor sig” på ÅA med ”hur höga vederlag som helst”. Med uttrycket *sko sig* syftar skribenten på att SÅA gör vinst på att det går dåligt för ÅA. Vinsten är därmed otillbörlig, det vill säga den är oacceptabel med hänsyn till rimliga sociala och moraliska normer. ”Med hur höga vederlag som helst” kan ses som en överdrift som effektivt stärker det egna argumentet och ytterligare delegitimerar SÅA:s agerande. Därmed delegitimerar skribenten SÅA med användning av delegitimerande moralisk värdering, genom att hänvisa till att SÅA inte gör ”det som är rätt”. Kommentaren avslutas med ett mardrömsscenario där skribenten frågar sig om ÅA håller på att läggas ner. Slutkommentaren kan också tolkas som en överdrift och fungerar som en förstärkning av det som redan har sagts. Poängen med slutkommentaren är således att förstärka budskapet att SÅA inte agerar på ett moraliskt rätt sätt. Följande exempel (44) kritiserar SÅA på liknande sätt:

- (44) ÅA-stiftelsen har under den sittande skattmästarens tid uppvisat en tjurskallig strävan att avveckla helst allt fastighetsinnehav då placeringar i börsnoterade aktier för stunden upplevts trendigare och lättare. Tråkigt att denna ambition tillåts återspeglas i ÅA:s verksamhet på detta bestående sätt, och att det nu påstås att ”ÅA agerar självständigt i denna fråga”. Vilken flagga ser vi snart svaja på huvudbyggnadens tak? Motonets logo, kanske?

Skribenten kritiserar främst SÅA:s skattmästare och hänvisar till att SÅA, under ledning av skattmästaren, valt att placera i börsnoterade aktier eftersom det ”för stunden upplevts som trendigare och lättare”. Valet av uttrycket ”för stunden” ger varken en positiv bild av SÅA eller SÅA:s skattmästare. Skribenten antyder att SÅA följer trenderna och väljer något som ses som lättare, i stället för att kämpa och göra det som är rätt. Skribenten använder uttrycket ”tjurskallig strävan” för att förstärka sitt argument och övertyga mottagaren om att SÅA:s agerande är ytterst dumt. På det här sättet delegitimerar skribenten SÅA genom moralisk delegitimering. På samma gång som skribenten kritiserar SÅA försvarar skribenten ÅA, genom att kritisera att man påstår att ÅA agerar självständigt i frågan.

Liksom exempel (43) avslutas exempel (44) också med en framtidsprognos, som både kan tolkas som ett mardrömsscenario och som ett ironiskt yttrande. Skribenten reflekterar över vilken flagga som kommer att svaja på huvudbyggnadens tak efter att ÅA har lämnat byggnaden. Genom att skribenten konstruerar mardrömsscenarioet som en fråga signalerar skribenten det oförnuftiga och ologiska i situationen (jfr Gustafsson, 2009:160–161). Frågan kan också tolkas ironiskt, eftersom ironi ofta konstrueras genom överdrifter och motsägelser (Gustafsson, 2009:147). Att skribenten valde just Motonet är intressant, det kunde dock möjligen ha varit vilket företag som helst, det centrala är att jämförelsen i sig upplevs som oväntad, chockerande eller bisarr. Hur som helst kommer budskapet tydligt fram: Skribenten anser att SÅA gör helt fel.

Exempel (43) och (44) visar att delegitimering genom mythopoesis ofta sker i samband med delegitimerande moralisk värdering. Delegitimerande mythopoesis kan förekomma i form av framtidsprognoser som, genom användning av metaforer och överdrifter, blir chockerande och absurda mardrömsscenarioer. Berättelserna har en tydlig kontrast mellan nuet och framtiden, precis som Vaara (2014:512) beskriver dem. Båda scenarierna beskriver nuet i negativa termer och erbjuder framtidsvisioner som man inte kan tolka på andra sätt än chockerande negativa. Sammanfattningsvis kan jag konstatera att mythopoesis används som delegitimeringsstrategi i kommentarerna genom att konstruera framtidsscenarioer, som genom olika överdrifter växer till mardrömsscenarioer.

4.6.5 Ironi: Överdrifter och hån

Artiklarna innehåller få exempel på ironi, men i en av insändarna i ÅU finns ett tydligt exempel på ironi. Exempel (45) kan ses som ett uttryck för enstaka ironiska yttranden, eftersom insändaren i sig utöver det här påståendet inte kan karakteriseras som ironisk:

(45) Tror man inom ÅA eller Stiftelsen att det är den världsberömda forskningen som drar studenter till ÅA? Nobelprisen? Eller ovanligt högklassiga undervisning, med åtföljande höga löner?

Skribenten hånar ÅA och Stiftelsen genom att göra narr av både forskningen som bedrivs vid ÅA och undervisningen vid ÅA. Skribenten uttrycker sig på ett överdrivet sätt för att mottagaren ska få en bild av att det absolut inte är dessa aspekter som gör att studerande kommer till ÅA. Ironin delegitimerar effektivt både ÅA och SÅA och gör att skribenten

med lätthet därefter kan komma till sin poäng: att det egentligen är ÅA:s charmiga campus som lockar studerande. Bland kommentarerna finns det några exempel på textuell ironi. Exempel (46) demonstrerar detta:

(46) ”Vi kan troligen minska på antalet lokaler utan att det blir sämre - tvärtom så kan det bli bättre. Det är iallafall vårt mål och vad vi jobbar för.” Det låter ju toppenbra det! Då hoppas jag härmed att det, från och med idag, är slut på hoten om frångandet av studentföreningarnas utrymmen också.

Här förekommer ironi som ett eko, skribenten citerar artikeln och svarar direkt på citatet. Genom att skriva att det låter ”toppenbra” signalerar skribenten en överdriven positiv attityd. Följande påstående, att det är slut på hoten om frångandet av studentföreningarnas utrymmen, signalerar en låtsad lättnad och väcker samtidigt förakt mot ÅA. Svaret visar att skribenten verkligen inte håller med ÅA och konstrueras på ett sådant sätt som får ÅA:s yttrande att förlöjligas och ses som värdelöst. Skribenten är uppenbarligen inte lättad, utan kritiserar och delegitimerar ÅA genom det ironiska svaret. Ett annat exempel på textuell ironi är exempel (47):

(47) Universiteten kunde ju minska ytan kraftigt och sedan bara ta emot de studenter som kommer först varje morgon, på så sätt skulle de se till att få engagerade studenter.

Skribenten gör uppenbarligen narr av ÅA:s planer på att minska campusområdet genom att erbjuda ett ytterst olämpligt sätt för ÅA att lösa sina problem. Exemplet kan tolkas som en överdrift och som en motsättning mellan text och kontext, på det sättet att exemplet inte motsvarar något som skulle kunna ske i verkligheten. Skribenten låtsas ta motståndarens perspektiv (ÅA:s perspektiv) och signalerar för mottagaren hur upprörande och orimligt det är, precis som Gustafsson (2009:147) beskriver ironi.

Sammanfattningsvis visar exemplen hur skribenterna delegitimerar SÅA och ÅA genom användning av ironi. Ironi förekommer både som enstaka yttranden och som textuell ironi. De ironiska signalerna som används är främst överdrifter, men också motsägelser, hån och förakt förekommer. De här signalerna överensstämmer med hur Gustafsson (2009) beskriver ironi. Även Ross & Rivers (2016:8) visar att humor, förlöjligande och hån är vanliga redskap för delegitimering.

5 Sammanfattande diskussion

5.1 Social praktik

Den sociala praktiken syftar på de bredare sociala och kulturella strukturerna och processerna (Fairclough, 1993:135). Inom den sociala praktiken betraktas handlingar både som individuella och kontextbundna, och samtidigt som institutionaliserade och socialt förankrade, vilket betyder att handlingar har en viss regelbundenhet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:25). Utgående från det här, samt utgående från J.L. Austins språkhandlingsteori – enligt vilken man ser skrivandet och talandet som språkhandlingar (Boréus & Brylla, 2018:306–307) – kan fastighetsstrategin och reaktionerna på den både ses som enskilda språkhandlingar i en specifik kontext och som ett resultat av sociala förankrade och institutionaliserade regelbundenheter. I analyskapitlet har jag analyserat de enskilda språkhandlingarna i deras specifika kontexter. I det här avsnittet betraktar jag analysen i ett djupare perspektiv genom att inledningsvis beskriva relevanta samhällsutvecklingar för att kunna se fastighetsstrategin och reaktionerna i ljuset av samhällskontexten. Därefter knyter jag ihop alla delarna av materialet och kopplar dem till den sociala praktiken dels genom att sammanfatta mina resultat och diskutera relevanta diskurser, dels genom att ta upp begreppen subtil makt, tvång, mikromakt och hegemoni för att exemplifiera hur de teoretiska begreppen synliggör de sociala praktikerna som utförs i materialet.

Den nutida kulturen har karaktäriserats som en pr- eller en konsumentkultur (Fairclough, 1993:141). Enligt Fairclough (1993:141) är detta de kulturella konsekvenserna av tankesätten marknadsanpassning och varufiering: Idéer som går ut på att man ska ”sälja” varor, tjänster, organisationer, idéer och människor. Fairclough (1993:143) konstaterar att det också sker en marknadsanpassning av diskurserna vid universitet. Det innebär att diskursordningen omstruktureras för att bli mer som en central marknadsorganisation. Institutioner för högre utbildning verkar alltmer som om de var vanliga företag som tävlar om att sälja sina produkter till konsumenter. Genom det ökande användandet av pr som en kommunikativ funktion inom högre utbildning håller diskurspraktikerna på att transformeras. (Fairclough, 1993:143.)

New Public Management (NPM) är ett begrepp som ofta dyker upp i diskussioner relaterade till samhället och samhällsförändringar. Verbeeten & Speklé (2015:953)

konstaterar att den offentliga sektorn från och med 1980-talet, på olika håll i världen, har utsatts för reforminitiativ genom NPM för att ta itu med farhågor om den offentliga sektorns bristande prestationsförmåga. Enligt Liff (2015:5) är NPM den samlingsbeteckning som forskare har gett dessa reformer, som starkt influerats av marknads- och företagslösningar, och som syftar till att förbättra den offentliga sektorn genom att överföra koncept från den privata sektorn till den offentliga. Två kännetecknande drag för NPM är en ökad kundorientering och en förbättrad kostnadseffektivitet (Liff, 2015:5). Andra kännetecken hos NPM är en strävan efter ekonomisk rationalitet, en stark tilltro till marknadsbaserad disciplin, ledningskontroll och praktisk förvaltning. Effekten av NPM på den offentliga sektorn är dock kontroversiell. (Verbeeten & Speklé, 2015:954.) Trots att NPM-reformerna fått motta en omfattande kritik kan de ändå anses vara institutionaliserade, vilket betyder att syftet med, uppbyggnaden hos och uttrycken för reformerna tas för givna och inte längre i grunden ifrågasätts (Liff, 2015:11–12).

Effekter av både marknadsanpassning och NPM syns i fastighetsstrategin. Att ÅA överhuvudtaget skriver en fastighetsstrategi och publicerar den på sin webbplats, så att den är offentligt tillgänglig, kan ses som ett sätt för ÅA att ”sälja” sig till potentiella konsumenter. Ett drag som kan kopplas till NPM är betoningen på effektivitet, i synnerhet gällande kostnader. I fastighetsstrategin sammankopplas ordet *effektiv* till exempel många gånger med följande ord: energiförbrukning, utrymmes användning och fastighetsanvändning. Främst syftar dessa konstruktioner på strävan efter en förbättrad kostnadseffektivitet, men genom att binda ihop dem med miljödiskursen legitimerar ÅA på ett effektivt sätt sina beslut och säljer sig till konsumenterna. Det här lyckas eftersom hållbarhet inom miljöfrågor anses som moraliskt gott i det rådande samhället.

För att kort sammanfatta legitimeringsanalysen av ÅA:s fastighetsstrategi: ÅA använder en blandning av legitimeringsstrategier i fastighetsstrategin, men det finns några återkommande teman som används i högre grad än andra. Detta leder till att vissa diskurser stiger fram mera tydligt än andra. Analysen visar att ÅA använder legitimeringsstrategin auktorisering för att hänvisa till olika experter och till konformitet. En tydlig diskurs framkommer genom upprepade hänvisningar till ”nya postpandemiska arbets- och studiesätt”. Den här diskursen förekommer till exempel i samband med hänvisningar till att personal och studerande vant sig vid att göra på vissa sätt och att det därför är fördelaktigt att fortsätta i dessa banor. ÅA använder legitimeringsstrategin

moralisk värdering för att hänvisa till olika moraliska värden som hänger ihop med samhälleliga diskurser såsom hållbarhetsdiskursen, tillgänglighetsdiskursen och effektivitetsdiskursen. På flera ställen i fastighetsstrategin förekommer det ett upprepande av ord såsom flexibilitet, multifunktionalitet, tillgänglighet, pedagogik, digitalisering, hållbarhet och nya sätt att arbeta och studera. Genom att hänvisa till begrepp som anses syfta på något positivt försöker ÅA signalera att de gör det moraliskt rätta och därigenom sträva efter mottagarnas acceptans och samtycke.

Analysen visar att legitimeringsstrategin rationalisering används regelbundet i ÅA:s fastighetsstrategi. Exempelvis hänvisar ÅA till "framtidens behov" för att legitimera påståendena i fastighetsstrategin. "Effektivering" ses också som ett centralt mål i fastighetsstrategin. Båda de här målen har ett visst mått av moraliserande eftersom de hänvisar till något ändamålsenligt, något nyttigt, som i sig ses som positivt. ÅA använder också flera teoretiska rationaliseringar, det vill säga beskriver fenomen som om de skulle vara naturliga utvecklingar. Till exempel knyts en ekonomisk hållbarhet samman med en effektivare fastighetsanvändning genom verbet "förutsätter", så att det verkar som om det förra förutsätter det senare för att kunna uppnås. Vidare använder ÅA legitimeringsstrategin mythopoesis främst för att lyfta upp byggnaden Aurum, som ett ypperligt exempel på en ny byggnad som möter alla de standarder som ÅA säger sig behöva, för att legitimera planerna på att bygga ytterligare en ny byggnad. Här lyfts en diskurs om nya, moderna byggnader, som starkt kontrasteras mot gamla och ogynnsamma byggnader.

Genom att kontrollera språket och hur människor skriver om något kan man kontrollera diskussioner och därmed diskurser (Börjesson & Rehn, 2009). Legitimeringsstrategierna som ÅA använder i fastighetsstrategin kan ses som exempel på (om inte kontroll av diskurser kring fastighetsstrategin), så åtminstone ett försök till kontroll av dem. ÅA kopplar ihop olika teman på ett sätt som får det att verka som om de har naturliga samband, beskriver fenomen som naturliga utvecklingar och hänvisar till moraliska diskurser för att övertyga mottagarna om att ÅA gör det rätta. Som tidigare konstaterat brukar människor ofta legitimera sina aktioner om de förväntar sig motstånd eller att mottagarna av olika orsaker inte kommer att acceptera ett budskap. Kontroll är en form av subtil makt och handlar om att ha ett informationsövertag över människor och utnyttja det till sin fördel (Börjesson & Rehn, 2009:17). Vaara m.fl. (2010:692) visar hur författarna av en strategitext genom att beskriva sig själva som auktoriteter orsakar att

mottagarna av strategin blir i underläge och därmed skapas det en obalans i maktrelationen. Genom att ÅA beskriver fastighetsstrategin och förändringarna i den som naturliga och självklara kan man säga att ÅA använder subtil makt eller kontroll för att få mottagarna att acceptera fastighetsstrategin och förändringarna i den.

Ett annat exempel på hur ÅA använder språket som ett maktmedel i fastighetsstrategin är genom att konstruera de två scenarierna i slutet av fastighetsstrategin som de enda möjligheterna ÅA har att gå vidare med. Eftersom det ena scenariot, en mer genomgripande förändring, beskrivs som mycket mer passande för ÅA:s mål blir det klart att det alternativet föredras framför det andra. ÅA presenterar scenarierna som om det skulle finnas ett val mellan dem, vilket betyder att läsaren högst troligt antar att det finns en diskussion kring ett val. Fastighetsstrategin visar dock att det inte existerar någon desto större diskussion mellan scenarierna, utan det första scenariot verkar finnas till för att få det andra att se ut som rätt val, med andra ord för att legitimera det valet ÅA anser är rätt. ÅA konstruerar således mottagarens bild av situationen och öppnar inte upp för en diskussion om andra alternativ. Därmed kan förändringarna i ÅA:s fastighetsstrategi tolkas som tvång, eftersom tvång handlar om att eliminera alternativa handlingsätt oberoende av mottagarnas åsikter (Börjesson & Rehn, 2009:13–14). Det här tillvägagångssättet hänger också ihop med vad Cornut m.fl. (2012:46) konstaterar om strategitexter: Att strategitexter tenderar att stänga ner olika alternativ samtidigt som de implicerar att det finns konsensus kring alternativen.

Reaktionerna på fastighetsstrategin består till största delen av sådant innehåll som delegitimerar ÅA:s fastighetsstrategi. Genom avauktorisering lyfts till exempel en kommunikationsdiskurs och en diskurs om bristande tillit upp. De här diskurserna beskrivs genom hänvisningar till att ÅA kommunicerar dåligt, att ÅA medvetet väljer att inte lyssna på studerande och ämnesföreningar och att tilliten till ÅA därför minskar. Genom moralisk delegitimering lyfts till exempel en historisk diskurs fram, som ses i ett positivt ljus och som kontrasteras mot fastighetsstrategin, som i sin tur kopplas ihop med snabba och kortsiktiga beslut. Moralisk delegitimering används också för att beskriva ÅA:s och SÅA:s agerande i flera olika sorters negativt laddade ord och uttryck. Irrationalisering används för att lyfta upp en diskurs om miljö och ekologi, en diskurs om symbolik och image samt en diskurs om otillräcklig bakgrundsinformation. Mythopoesis används för att föra fram varningsberättelser om huruvida tilliten från potentiella

donatorer och personal- och studentrekrytering kan skadas om ÅA går vidare med planerna i fastighetsstrategin. Det förekommer även mardrömsscenarioer såsom reflektioner kring en nedläggning av hela ÅA och huruvida någon annan aktör, exempelvis Motonet, skulle flytta in i ÅA:s huvudbyggnad. Slutligen används ironi för överdrifter, för att förlöjliga och för att göra narr av ÅA på olika sätt.

Eftersom makt existerar i relationer mellan människor kan man säga att alla maktrelationer också innefattar motstånd eller åtminstone en möjlighet till motstånd (Börjesson & Rehn, 2009:25). Börjesson & Rehn (2009:25) kallar detta mikromakt. Därmed kan man betrakta reaktionerna på ÅA:s fastighetsstrategi som en form av mikromakt, eftersom reaktionerna för det mesta utmanar och kritiserar fastighetsstrategin. Således formar reaktionerna motståndet mot fastighetsstrategin och framför det på lite olika sätt. FSE använder till exempel mycket irrationaliseringar då de hänvisar till de ogynnsamma effekterna av ÅA:s fastighetsstrategi (se avsnitt 4.4.3). FHPT använder fler moraliseringar, exempelvis då de försöker väcka känslor om fosterländskhet genom att hänvisa till en diskurs om historisk signifikans (se avsnitt 4.4.2). Kommentarer till artiklarna innehåller i sin tur flera belägg på negativt laddade ord och uttryck (se avsnitt 4.6.2) och ironi (se avsnitt 4.6.5).

På grund av den minskade skillnaden mellan producenter och konsumenter, har det uppstått nya sätt att protestera och utöva mikromakt. Negativa kommentarer om något specifikt fenomen kan spridas fort över nätet och på sociala medier, vilket kan bli betydelsefullt för de som protesterar mot något och ogynnsamt för motparten. Protester och motstånd kan också leda till förändringar. Gällande ÅA:s fastighetsstrategi togs de facto ett beslut tillbaka. ÅA hade inledningsvis bestämt att göra sig av med huvudbyggnaden, men det här beslutet återkallades. ÅA:s styrelse motiverar det återkallade beslutet med hänvisningar till huvudbyggnadens symbolvärde och centrala roll i universitetets verksamhet (Nyqvist, 2022). I och med den här situationen meddelade ÅA också att rektoratet flyttar tillbaka till huvudbyggnaden från dåvarande Humanisticum (nuvarande Juridicum). ÅA:s rektor Mikael Lindfelt skriver bland annat följande: ”Diskussionerna om byggnadens roll har visat att organisationens och allmänhetens åsikt i frågan är tydlig.” (Juuti, 2022). Enligt Lindfelt spelar följaktligen både organisationens och allmänhetens åsikt en roll i frågan. Därmed kan man fråga sig exakt *vilka* diskussioner det var som ledde till ett återkallat beslut, och mer specifikt *vems* uttalanden som spelar

roll i sammanhanget. Var det uttalandena av enheter inom ÅA som främst bidrog till det återkallade beslutet? Var det kommentarer av besvikna studeranden och missnöjd personal som uttalade sig i olika nyhetsartiklar? Eller var det allmänhetens hetsiga diskussion som ledde till beslutet?

Jag kommer inte att kunna ge ett klart svar på de frågorna här. Kanske det var en blandning av de tre, eller kanske det var någon helt annan faktor som spelade in. Oberoende är det intressant att notera att till exempel FNT lyfter upp ÅA:s huvudbyggnads starka symbolvärde genom att beskriva den som ett ”landmärke i Åbo” och som ett ”varumärke för akademien” (se avsnitt 4.4.2). FNT är den enda enheten inom ÅA som i sitt utlåtande specifikt riktar in sig på huvudbyggnadens betydelse för ÅA. FNT:s utlåtande är också mest positivt gentemot ÅA:s fastighetsstrategi i jämförelse med de andra utlåtandena. Betyder detta att FNT har mera att säga till om än de övriga enheterna inom ÅA? Eller att FNT:s utlåtande togs i beaktande i högre grad eftersom det i viss mån är positivt inställt till ÅA:s planer på förändring? Hänvisningar om huvudbyggnadens betydelse hittas dock också bland kommentarerna till nyhetsartiklarna i samband med irrationalisering (se avsnitt 4.6.3) och mythopoesis (se avsnitt 4.6.4). Kan man därmed betrakta det återkallade beslutet som ett sätt för ÅA att låta kommentatorerna – och alla som uttryckt missnöje mot förändringarna inom fastighetsstrategin – känna att de har uppnått något genom att protestera? Är det återkallade beslutet, med andra ord, ett sätt för ÅA att återta sin gunst bland allmänheten, ett sätt att sälja sig till potentiella donatorer och presumtiva studenter?

Hur som helst visar det återkallade beslutet att reaktionerna och motståndet mot ÅA:s fastighetsstrategi inte var obetydligt och att mikromakt kan vara avgörande i vissa situationer. Det återkallade beslutet pekar också på att relationerna mellan ÅA:s framförda diskurser i fastighetsstrategin och de diskurser som motståndarna framhäver är komplicerade. Diskurserna konkurrerar med varandra och strider om att ge innehåll för samma område. Den här konkurrensen och striden mellan diskurserna kallas för diskursordning (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:34, 64). Enligt Fairclough (1993:137) kan man likna kontroll över diskursiva praktiker vid en hegemonisk kamp över diskursordningen. Därmed är det möjligt att betrakta reaktionerna som ett försök att omkullkasta ÅA-hegemonin och omartikulera den diskursordning som rådde då ÅA publicerade fastighetsstrategin. Detta kan relateras till kontroll över de diskursiva praktikerna, som innebär att man kan styra hur människor producerar, distribuerar eller

tolkar texter. Producenters intention med en text och läsares tolkning av texten eller intention att tolka texten kan dock skiljas från de diskursiva praktikerna och i stället betraktas som diskursiva strategier (Gustafsson, 2009:42). Analysen visar följaktligen att vissa av de diskursiva strategierna, eller aktiva tolkningarna, har påverkat diskursordningen och lett till konkreta konsekvenser såsom ett återkallat beslut. Andra tolkningar har däremot inte lett till synbara resultat. Sammanfattningsvis kan jag konstatera att de teoretiska begreppen om makt på ett tydligt sätt synliggör de sociala praktikerna som utförs i förhållande till avhandlingens material.

5.2 Avslutning

I den här avhandlingen har jag gjort en diskursiv legitimeringsanalys av Åbo Akademis fastighetsstrategi 2021–2030 och reaktioner på den. Mina forskningsfrågor var hur diskursiva strategier realiseras för att dels legitimera ÅA:s fastighetsstrategi, dels delegitimera fastighetsstrategin i reaktioner på den, det vill säga hur ÅA utövar makt genom fastighetsstrategin och vem som har makt att påverka diskussionen i någon riktning. Således har jag analyserat ÅA:s fastighetsstrategi för att ta reda på hur ÅA legitimerar fastighetsstrategin och förändringarna i den. Därefter har jag analyserat reaktioner på fastighetsstrategin för att studera hur reaktionerna delegitimerar ÅA:s fastighetsstrategi och förändringarna i den. Jag har använt Faircloughs (1993) tredelade analysmodell och delat upp och analyserat materialet enligt följande: diskursiv praktik, text och social praktik. Jag har applicerat van Leeuwens (2007, 2008) legitimeringsanalys på fastighetsstrategin i textanalysen. Reaktionerna på fastighetsstrategin har jag dock analyserat genom en omvänd legitimeringsanalys, det vill säga en delegitimeringsanalys. För delegitimeringsanalysen har jag utgått från kategorier och beskrivningar av Gustafsson (2009) och Ross & Rivers (2016). Jag har även inspirerats av Vaara (2014) och Fairclough & Thomas (2004).

Sammanfattningsvis visar resultaten att ÅA använder språket som ett maktmedel för att skapa en illusion av en diskussion kring valmöjligheter och således tvinga fram förändringar genom fastighetsstrategin. ÅA använder legitimeringsstrategierna i syfte att koppla ihop olika teman som om de skulle ha naturliga samband, för att beskriva fenomen som naturliga utvecklingar och hänvisa till moraliska diskurser med avsikt att övertyga mottagarna om att ÅA gör det rätta. ÅA:s engagemang att motivera fastighetsstrategin

och förändringarna i den, leder till tolkningen att ÅA bryr sig om mottagarnas reaktioner. Reaktionerna på fastighetsstrategin kan dock betraktas som försök att omkullkasta ÅA-hegemonin och omartikulera den diskursordning som rådde då ÅA publicerade fastighetsstrategin. Kritiken mot fastighetsstrategin ledde också till ett återkallat beslut, vilket tyder på att mikromakt har en betydelse och kan spela en avgörande roll i maktrelationer. Att reaktionerna överhuvudtaget ledde till ett återkallat beslut förstärker tolkningen att ÅA värdesätter mottagarnas perspektiv, vilket i sin tur kan kopplas till samhällsutvecklingar såsom kommersialisering och NPM.

Vid kritisk diskursanalys försöker man synliggöra sådant som är dolt i diskursen (Gustafsson, 2009:45) och det finns ofta en ambition att verka för sociala och politiska förändringar (Boréus & Brylla, 2018:307). I relation till detta är det lämpligt att kritiskt reflektera över min position och mitt val av material för avhandlingen. I egenskap av en studerande vid ÅA kan jag konstatera att mina åsikter gällande ÅA:s fastighetsstrategi inte är fullständigt neutrala. Då ÅA:s fastighetsstrategi publicerades var jag en av dem som protesterade mot de förändringar fastighetsstrategin innefattar. Detta har sannolikt påverkat mitt val av material och förmodligen lett till idén att undersöka fastighetsstrategin och analysera legitimeringarna i den. Det är både vanligt att ta inspiration av omgivningen för avhandlingsämnen och relevant att undersöka aktuella samhällsfenomen. Dock är det viktigt att vara medveten om och tillkännage sin egen position. Med tanke på att ÅA är en samhälleligt viktig aktör i Svenskfinland och därmed har betydelse för och påverkar många människor, både direkt och indirekt, är det välmotiverat att undersöka ÅA:s fastighetsstrategi.

I en kritisk diskursanalys av ÅA:s fastighetsstrategi är fastighetsstrategin i sig ett centralt dokument att undersöka. Jag kunde dock ha valt att undersöka reaktionerna på fastighetsstrategin på ett annorlunda sätt. Till exempel kunde jag ha intervjuat studerande eller personal vid ÅA och frågat dem vad de anser om fastighetsstrategin, om förändringarna i den och om ÅA:s kommunikation kring fastighetsstrategin. Detta skulle möjligtvis ha gett en annorlunda vinkling, men då skulle jag kanske inte ha kunnat inkludera så många olika sorters reaktioner. Genom att studera redan publicerade utlåtanden, nyhetsartiklar och kommentarer har jag kunnat överblicka en stor del av reaktionerna, sammanfatta dem och ge exempel på dem i analysen. Jag har naturligtvis inte studerat *alla* reaktioner på fastighetsstrategin, det finns fler utlåtanden av enheter

inom ÅA och fler nyhetsartiklar och kommentarer (se avsnitt 1.3 för en noggrannare genomgång av avgränsningen av materialet), men i och med att det här är en pro gradu-avhandling var det nödvändigt att begränsa materialet. Jag tror mig ändå ha fångat upp en relevant del av diskussionen kring ÅA:s fastighetsstrategi och hittat de mest centrala legitimeringsstrategierna som ÅA använder i fastighetsstrategin, samt identifierat en del av de viktigaste maktmedlen som används i förhållande till fastighetsstrategin.

Det är också relevant att diskutera mitt val av metod i avhandlingen. Som metod består kritisk diskursanalys av kvalitativ textanalys och förutsätter att forskaren arbetar noggrant och systematiskt. Kritisk diskursanalys erbjuder likväl en del olika alternativ för forskaren. Som Winther Jørgensen & Phillips (2000:10) konstaterar är det till exempel möjligt att kombinera olika element i en diskursanalys, förutsatt att de teoretiska och metodiska perspektiven hänger ihop. I avhandlingen har jag valt att utgå från Faircloughs tredimensionella analysmodell som tillhandahåller tre infallsvinklar, genom vilka forskaren djupgående kan studera och analysera materialet. För att kunna analysera huruvida ÅA legitimerar de förändringar som fastighetsstrategin medför var det motiverat att kombinera van Leeuwens legitimeringsanalys med den kritiska diskursanalysen. Den starka sidan med kvalitativ textanalys är möjligheten att analysera materialet djupgående och i detalj, precis som analyskapitlet demonstrerar. Begränsningen med kvalitativ textanalys är att den trots allt utgår från forskarens tolkningar. Därmed är det möjligt att en annan forskare skulle ha valt att lyfta fram andra exempel ur materialet och kanske även analyserat dem på ett annat sätt. Som analysen åskådliggör är legitimeringsstrategierna dock sammantvinnade på komplicerade sätt, vilket leder till att det inte alltid är entydigt vilken legitimerings- eller delegitimeringsstrategi som förekommer i ett visst fall. Jag har strävat efter att föra en klar och tydlig diskussion kring exemplen och att presentera exemplen ur olika synvinklar för att synliggöra de komplexa förhållandena mellan analyskategorierna och materialet.

Analysen av ÅA:s fastighetsstrategi och reaktioner på den är relevant också i ett bredare perspektiv. Sådana maktkonstruktioner och legitimeringar som finns i ÅA:s fastighetsstrategi finns också med hög sannolikhet i andra organisationers fastighetsstrategier eller till exempel i kommuners olika strategidokument. Det här gäller till exempel hänvisningar till ekonomisk rationalitet sammanblandat med moraliseringar, som kan ihopkopplas både med NPM och varufiering. Det är viktigt att medvetandegöra hurdana legitimeringar

eller försök på legitimeringar som förekommer i samhälleligt viktiga dokument. Kunskap om hur maktkonstruktioner och legitimeringar används i strategitexter leder, som jag har visat i analysen, till en fördjupad förståelse av hur språket kan användas som maktmedel i olika kommunikativa händelser i dagens samhälle. Med hjälp av den här kunskapen kan man också motarbeta ojämlika maktförhållanden och sträva efter mer transparenta processer.

För att fördjupa förståelsen av hur användningen av fastighetsstrategier påverkar maktförhållanden inom olika organisationer skulle man kunna utföra en komparativ studie, där man jämför olika organisationers eller kommuners fastighetsstrategier. Ett annat förslag på en komparativ studie är att undersöka huruvida fastighetsstrategier skiljer sig åt mellan skandinaviska institutioner för högre utbildning. I det här fallet skulle resultaten kunna jämföras med Wæraas & Lerøy Sataøens (2018) studie om vilka typer av värden som skandinaviska institutioner för högre utbildning vill förknippa sig med och vilka typer av anseenden de menar att de har. I syfte att bredda kunskapen som min kvalitativa studie har gett kunde man också utföra en kvantitativt inriktad studie där man skulle undersöka flera fastighetsstrategier, till exempel för att undersöka om de kan betraktas som en egen genre eller som en subgenre under strategitexter. Man skulle också kunna undersöka huruvida fastighetsstrategier skiljer sig från andra slags strategitexter genom att undersöka olika parametrar, till exempel utgående från den modell Cornut m.fl. (2012) presenterar.

Avslutningsvis kan jag konstatera att det alltid är relevant att undersöka hur olika texter används som maktmedel, eftersom språket hela tiden förändras och därmed förändras också vårt sätt att bruka det.

Litteraturförteckning

Primärlitteratur

Åbo Akademi (2022). *Åbo Akademis fastighetsstrategi 2021–2030*.

<https://www.abo.fi/wp-content/uploads/2022/02/Fastighetsstrategi-for-AA-2030.pdf>.

Utlåtanden av enheter inom Åbo Akademi

Centret för livslångt lärande (2022). *Fastighetsplan, CLL:s kommentarer*.

Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi (2022). *Remissutlåtande om utkastet till Fastighetsplan för Åbo Akademi*.

Fakulteten för naturvetenskaper och teknik (2022). *FNT:s remissutlåtande om förslag på fastighetsplan för Åbo Akademi*.

Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier (2022). *FPV:s utlåtande om ÅA:s förslag till fastighetsplan*.

Fakulteten för samhällsvetenskaper och ekonomi (2022). *Remissutlåtande om utkastet till Fastighetsplan för Åbo Akademi*.

Åbo Akademis bibliotek (2022). *Remissvar utkast till fastighetsplan för Åbo Akademi 2022–2030 från Åbo Akademis bibliotek*.

Åbo Akademis Studentkår (2022). *Utlåtande gällande Åbo Akademis fastighetsplan*.

Nyhetsartiklar

Engström, Nora (2021). Åbo Akademi ser över behovet av fastigheter – en nedskärning i antalet fastigheter är att vänta. I: *Yle Åboland*. 4.10.2021.

<https://svenska.yle.fi/a/7-10006906> Hämtad 12.4.2024.

Fagerudd, David (2022). ÅA:s flytt från ASA-huset väcker frågor hos personal och studerande: ”Vi vet vad vi har, men inte vad vi får”. I: *Yle Åboland*. 23.9.2022.

<https://svenska.yle.fi/a/7-10020979> Hämtad 12.4.2024.

Fagerudd, David (2022). ÅA:s nya fastighetsstrategi oroar studerande och personal – akademilektor: ”Det verkar lite tunt”. I: *Yle Åboland*. 2.2.2022.

<https://svenska.yle.fi/a/7-10012330> Hämtad 12.4.2024.

Fagerudd, David (2022). Åbo Akademis Studentkår kallar universitetets strategi ohållbar – skrivelse uttrycker oro över föreningslokalers framtid. I: *Yle Åboland*.

2.2.2022. <https://svenska.yle.fi/a/7-10012356> Hämtad 12.4.2024.

- Fagerudd, David (2021). Åbo Akademis studentkår: ”Sluta skära ner i vårt studieliv!”. I: *Yle Åboland*. 19.1.2021. <https://svenska.yle.fi/a/7-1511936> Hämtad 12.4.2024.
- Fahllund, Carl (2022). Studerande och personal tycker till om ÅA:s fastighetsplan – lektor: ”Här finns historia och variation i byggnaderna”. I: *Yle Åboland*. 31.3.2022. <https://svenska.yle.fi/a/7-10014528> Hämtad 12.4.2024.
- Fahllund, Carl (2022). Åbo Akademis Studentkår ryter till mot den nya fastighetsplanen: ”Just nu finns det inga garantier på att det kommer att bli bättre för studerande”. I: *Yle Åboland*. 7.3.2022. <https://svenska.yle.fi/a/7-10013867> Hämtad 12.4.2024.
- G. Holm, Nils, Honka, Hannu, Lagerspetz, Mikko, Sahlgren, Cecilia, Silius, Harriet, Suksi, Markku, & Wolf-Knuts, Ulrika (2022). Stoppa slakten av ÅA-byggnader. I: *Åbo Underrättelser*. 5.3.2022. <https://abounderrattelser.fi/stoppa-slakten-av-aa-byggnader/> Hämtad 12.4.2024.
- Gustafsson, Claes (2022). Åbo Akademis byggnader. I: *Åbo Underrättelser*. 16.2.2022. <https://abounderrattelser.fi/abo-akademis-byggnader/> Hämtad 12.4.2024.
- Hoffman, Linus (2022). Åbo Akademi lämnar både Domvillan och ASA-huset. I: *Yle Åboland*. 16.9.2022. <https://svenska.yle.fi/a/7-10020755> Hämtad 12.4.2024.
- Juuti, Cecilia (2022). Planen på ett ”levande och inspirerande campus” får en käftsmäll – studenter och personal klandrar Åbo Akademis fastighetsplan. I: *Yle Åboland*. 15.3.2022. <https://svenska.yle.fi/a/7-10014056> Hämtad 12.4.2024.
- Juuti, Cecilia (2022). Rektor och medarbetare flyttar tillbaka till Åbo Akademis huvudbyggnad: ”Det finns ett stort symbolvärde i huvudbyggnadens placering”. I: *Yle Åboland*. 18.5.2022. <https://svenska.yle.fi/a/7-10016633> Hämtad 12.4.2024.
- Kokki, Kari-Paavo & Arell, Berndt (2022). Quo vadis Academia Aboensis? I: *Åbo Underrättelser*. 15.2.2022. <https://abounderrattelser.fi/quo-vadis-academia-aboensis/> Hämtad 12.4.2024.
- Lundström, Maj (2022). Åbo Akademi förnyar sin fastighetsstrategi – förslaget är att avstå från bland annat ASA, Domvillan och Gripen. I: *Yle Åboland*. 1.2.2022. <https://svenska.yle.fi/a/7-10012288> Hämtad 12.4.2024.
- Nyqvist, Pontus (2022). Åbo Akademis fastighetsplaner framskrider – styrelsen anser att huvudbyggnaden ska bevaras. I: *Yle Åboland*. 1.4.2022. <https://svenska.yle.fi/a/7-10014941> Hämtad 12.4.2024.

Sekundärlitteratur

- Björkqvall, Anders & Nyström-Höög, Catharina (2019). Legitimation of value practices, value texts, and core values at public authorities. I: *Discourse & Communication*. Vol. 13 (4). S. 1–17. <https://doi.org/10.1177/1750481319842457>
- Boréus, Kristina & Seiler Brylla, Charlotta (2018). Kritisk diskursanalys. I: Boréus, Kristina & Bergström, Göran (2018). *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur. S. 305–351.
- Börjesson, Mats & Rehn, Alf (2009). *Makt*. Stockholm: Liber AB.
- Collin, Lotta (2008). Hur beskrivs Åbo Akademis verksamhet 1977 respektive 2007? En jämförande diskursanalys. I: *Under språkets hud. Festskrift till Erik Andersson på 60-årsdagen*. Åbo: Åbo Akademis förlag. S. 22–31.
- Cornut, Francis, Giroux, Hélène, & Langley, Ann (2012): The strategic plan as a genre. I: *Discourse & Communication*. Vol. 6 (1). S. 21–54. <https://doi.org/10.1177/1750481311432521>
- Engebretsen, Eivind, Heggen, Kristin, & Eilertsen, Heidi Annett (2012). Accreditation and Power: A Discourse Analysis of a New Regime of Governance in Higher Education. I: *Scandinavian Journal of Educational Research*. Vol. 56 (4). S. 401–417. <https://doi.org/10.1080/00313831.2011.599419>
- Fairclough, Isabela & Fairclough, Norman (2012). *Political Discourse Analysis: A Method for Advanced Students*. London: Routledge.
- Fairclough, Norman (1993). Critical Discourse Analysis and the Marketization of Public Discourse: The Universities. I: *Discourse & Society*, 4 (2). S. 133–168. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0957926593004002002>
- Fairclough, Norman & Thomas, Pete (2004). The Discourse of Globalization and the Globalization of Discourse. I: Grant, David., Hardy, Cynthia., Oswick, Clifford., Putnam, Linda (2004). *The SAGE Handbook of Organizational Discourse*. London: SAGE Publications. S. 379–396. <http://dx.doi.org/10.4135/9781848608122.n18>
- Gustafsson, Anna (2009). *Pamfletter!: En diskursiv praktik och dess strategier i tidig svensk politisk offentlighet*. Lund: Lunds universitet.
- Halliday, Michael (1985). *An Introduction to Functional Grammar*. London: Arnold.
- Helgesson, Karin (2017). ”Sortera smart”. Legitimering i kommunala informationsmaterial om sopsortering. I: Helgesson, Karin, Landqvist, Hans, Lyngfelt, Anna, Nord, Andreas, & Wengelin, Åsa (2017). *Text och kontext: perspektiv på textanalys*. Malmö: Gleerups. S. 111–126.

- Kristoffersson, Maria & Petersson, Karin (2003). *Nytänkande i tillverkningsföretag: En studie av strategier, fastighetsportföljer och trender*. Lund: Lunds universitet.
<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOId=9137527&fileOId=9138144>
- Leeuwen, Theo van (2007). Legitimation in discourse and communication. I: *Discourse & Communication*. Vol. 1 (1). S. 91–112.
<https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/0957926593004002004>
- Leeuwen, Theo van (2008). *Discourse and Practice: New Tools for Critical Analysis*. New York: Oxford University Press.
- Liff, Roy (2015). *Moderna reformer i offentlig sektor – Misslyckande och succé!* Borås: Högskolan i Borås. <https://www.hb.se/globalassets/pagefiles/194918/moderna-reformer-nr2.pdf>
- Lind Palicki, Lena & Nord, Andreas (2014). ”Ni ska skriva enkelt – det står i lagen”. Legitimeringar av klarspråk i en utbildning för myndighetsskribenter. I: *Språk i undervisning. Rapport från ASLA:s vårsymposium Linköping 11–12 maj 2012*. S. 37–47. <https://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:692145/FULLTEXT01.pdf>
- Nationalencyklopedin* (u.å. a) fastighetsplan.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/fastighetsplan> Hämtad 2.2.2024.
- Nationalencyklopedin* (u.å. b) intertextualitet.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/intertextualitet> Hämtad 26.3.2024.
- Nationalencyklopedin* (u.å. c) strategi.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/strategi> Hämtad 2.2.2024.
- Rakentajan toimitus (2009). *Kiinteistöstrategia*. Rakentaja.fi.
<https://rakentaja.fi/artikkelit/kiinteist%C3%B6strategia/> Hämtad 6.3.2024.
- Reyes, Antonio (2011). Strategies of legitimization in political discourse: From words to actions. I: *Discourse & Society*. Vol. 22 (6). S. 781–807.
<https://doi.org/10.1177/0957926511419927>
- Screti, Francesco (2013). Defending Joy against the Popular Revolution: legitimation and delegitimation through songs. I: *Critical Discourse Studies*. Vol. 10 (2). S. 205–222. <https://doi.org/10.1080/17405904.2013.764614>

- Seppänen, Janne & Väliverronen, Esa (2012). *Mediesamhället*. Tammerfors: Vastapaino.
- SO = *Svensk Ordbok utgiven av Svenska Akademien* (2021). Ironi. <https://svenska.se/so>
- SO = *Svensk Ordbok utgiven av Svenska Akademien* (2021). Strategi. <https://svenska.se/so>
- Vaara, Eero (2014). Struggles over legitimacy in the Eurozone crisis: Discursive legitimation strategies and their ideological underpinnings. I: *Discourse & Society*. Vol. 25 (4). S. 500–518. <https://doi.org/10.1177/0957926514536962>
- Vaara, Eero & Tienari, Janne (2008). A discursive perspective on legitimation strategies in multinational corporations. I: *Academy of Management Review*. Vol. 33 (4). S. 985–993. <http://dx.doi.org/10.5465/AMR.2008.34422019>
- Vaara, Eero, Sorsa, Virpi, & Pälli, Pekka (2010): On the force potential of strategy texts: a critical discourse analysis of a strategic plan and its power effects in a city organization. I: *Organization*. Vol. 17 (6). S. 685–702. <https://doi.org/10.1177/1350508410367326>
- Verbeeten, Frank & Speklé, Roland (2015). Management Control, Results-Oriented Culture and Public Sector Performance: Empirical Evidence on New Public Management. I: *Organization Studies*. Vol. 36 (7). S. 953–978. <https://doi.org/10.1177/0170840615580014>
- Wæraas, Arild & Lerøy Sataøen, Hogne (2018). What We Stand For: Reputation Platforms in Scandinavian Higher Education. I: Christensen, T., F. Ramirez & Å. Gornitzka (2018). *Universities as Agencies: Reputation and Professionalization*. London: Palgrave Macmillan.
- Westberg, Gustav (2016). *Legitimerade föräldraskap 1870–2010: En diskurshistorisk undersökning*. Stockholm: Stockholms universitet.
- Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Yle (2024). *Diskussionspolicy*. <https://svenska.yle.fi/s/diskussionspolicy> Hämtad 25.3.2024.
- Yu, Xiaofan & Zheng, Haicui (2023). An Overview of Research on Discursive Legitimation. I: *Open Journal of Social Sciences* (11). S. 112–127. <https://www.scirp.org/journal/paperinformation?paperid=128255>